

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
Факультет гуманітарних наук
Кафедра історії

Кваліфікаційна робота

Освітній ступінь – бакалавр

На тему: «Плем'я Черокі в політиці США (1787-1871)»

Виконала: студентка 4-го року навчання

Спеціальності

032 «Історія та археологія»

Освітньої програми «Історія та археологія»

Кудовбенко Катерина Вікторівна

Науковий керівник Кірсенко М. В.,

Доктор історичних наук, професор

Рецензент Дем'янчук О. П.

Кваліфікаційна робота захищена

з оцінкою _____

Секретар ЕК _____

« _____ » _____ 2020 р.

Київ -2020

Зміст

Вступ.....	2
Розділ 1. Історіографія націоналізму за Ентоні Смітом на прикладі американської нації.....	7
1.1 Модернізм.....	9
1.2 Примордіалізм та переніалізм.....	13
1.3 Етносимволізм.....	15
Розділ 2. Договір як система впливу американського уряду на плем'я Черокі	19
2.1 Зв'язки тубільних племен, зокрема Черокі, та американських колоністів до та протягом Війни за Незалежність.....	20
2.2 Черокі: від рівноправного укладача до виселенців.....	24
2.3 Дорога Сліз. Завершення практики укладання угод з племенем Черокі (1871 р.).....	30
Розділ 3. Культура та традиції цивілізованого племені Черокі.....	35
3.1 Аспекти цивілізованості Черокі до приходу європейців на територію Північної Америки.....	38
3.2 Трансформація американською владою поняття «цивілізований» стосовно племені Черокі.....	42
Висновки.....	49
Список використаних джерел та літератури.....	52

Вступ

Кожна нація формується за власними принципами, схемами та правилами, які частково є спільними для всіх. Серед цих факторів дослідники зазвичай виділяють: мову, територію, етнічне походження, та зв'язки різного роду, що ними об'єднана певна група людей. Тим не менше, кількість та масовість цих факторів для застосування стосовно різних націй варіюються. І найбільше з списку таких суспільств виділяється саме американська, адже об'єднує індивідумів з абсолютно різних націй. Окрім того, як Сполучені Штати варіюють між націями усього світу, що проживають на цій території та являються громадянами цієї країни, вони до того ж мають окрему національну одиницю – тубільні племена. Одне з найвідоміших племен, про яке далі йтиме мова – цивілізоване плем'я Черокі, зараз відоме, як окрема нація в середині ще однієї – американської нації (та, що стала гідридною для європейців, азіатів, латиноамериканців, африканців та інших). Головна наша увага буде приділена саме Черокі, але варто пам'ятати, що вони не єдине плем'я, що зберегло свою ідентичність і до сих пір проживає на території Сполучених Штатів, є також племена Навахо, Сіу, Апачі та інші.

Більшість американських дослідників, чиї праці також будуть використані в цій роботі надалі, своїми науковими доробками аналізують та демонструють, що Черокі до сьогодні наслідують своїх предків, незважаючи на політику США, яка мала на меті уодноманітнити людей, зокрема в період з XVIII до XIX століття, про що докладно буде описано в роботі. Це проявляється у тому, що вони мають власні закони та вільні приймати рішення стосовно свого племені в незалежності від загальних законів. Це, наприклад, стосується громадянства Черокі; будь-хто не може стати повноцінним членом племені, його громадянином, а мусить відповідати переліку затребуваних пунктів, в який, скажімо, входить знання мови Черокі та пряма кровна спорідненість з чистокровним Черокі.

Варто зазначити, що предмет «націєтворення», про яке мова піде в 1 розділі - це феномен ХХ-го століття, а отже ми намагаємось спроектувати та звести явища 1787-1871 років у певні методологічні, узагальнені форми і не маємо на меті визначити остаточну формулу побудови нації Черокі, оскільки з професійної, історичної точки зору, на нашу думку, – це все ж не є можливим. Тим не менш, для того, аби визначити певні фактори, що стимулювали цивілізованих Черокі до побудови нації, (у ХХ столітті Черокі починають використовувати по відношенню до себе повну назву The Cherokee Nation), ми використовуємо парадигми, що були введені в науковий обіг дослідником Ентоні Смітом.¹ Ця дослідницька частина покликана проаналізувати цивілізоване плем'я Черокі в контексті не окремішності цієї нації, а як частину новоутвореного американського суспільства.

Цей теоретизований розділ є необхідним для подальшої роботи, адже завдяки виявленим основним парадигмам, що лежать в основі творення племені Черокі, наша увага в наступних розділах буде сконцентрована на їх практичних застосуваннях, за допомогою джерельної та історіографічної бази.

Плем'я Черокі і як окрема одиниця, і як частина американської нації не є затребуваною темою серед українських дослідників. Таким чином, українська історіографія не нараховує наукових досліджень з даної тематики, чим і зумовлена **актуальність** обраної теми.

Об'єктом дипломної роботи буде еволюція сприйняття американською владою племені Черокі, як цивілізованого суспільства.

Предметом роботи є документи, що були укладені племенем Черокі та представниками влади у США протягом 1787-1871 років.

Метою даного дослідження є аналіз стосунків, співіснування та співпраці цивілізованого племені Черокі з американським урядом.

---

¹ *Сміт Е. Д.* Націоналізм: Теорія, ідеологія, історія. / Пер. з англійської. — К: "К.І.С.", 2004. С. 170

Відповідно до мети можна окреслити такі **завдання**:

1. Виявити парадигми націєтворення, що їм відповідає цивілізоване плем'я Черокі в контексті американського націєтворення.
2. Проаналізувати документи, які були укладені між 1787 та 1871 роками для того, щоб визначити причини зміни ставлення американської влади до племені Черокі.
3. Охарактеризувати аспекти цивілізованості в культурі та традиціях племені Черокі та вияснити, наскільки вони відрізнялись від поняття «цивілізований» у американської влади.

У роботі використані загальнонаукові **методи** аналізу та синтезу та історико-критичний. А також порівняльний і просопографічний.

Порівняльний метод дослідження було використано у розділах 2 та 3. У 2-гому розділі нашу увагу приділено порівнянню положення племені Черокі у 1787 році та 1871 році. У 3-тньому розділі ми аналізуємо та порівнюємо аспекти цивілізованості, що їх має плем'я Черокі та яким характеристиками цивілізованості вони мають відповідати на думку американської влади.

Просопографічним методом дослідження ми послуговувались у розділі 3. Реконструювали традиційний спосіб життя суспільної групи (племені Черокі) для того, щоб порівняти її з тим способом життя, що їм нав'язували.

Хронологічні рамки охоплюють період з 1787 по 1871 рік. Нижня хронологічна межа (1787) зумовлена тим, що саме в цей рік була ухвалена Постанова Північного Заходу, яка проголошувала, що до корінних американців слід ставитись добросовісно, дотримуватись кордонів; їх землі та майно ніколи не буде забрано без їхньої згоди; їхні права та свободи не можуть порушуватись. Верхня хронологічна межа (1871) зумовлена тим, що Палата представників анонсувала законопроект – Indian Appropriations Act, який припиняє визнавати окремі племена в межах США, як незалежні країни, з

якими США можуть укласти договори. Саме цим актом була припинена практика укладання угод з племенами, як з суверенними націями.

Географічні межі: Джорджія, Оклахома, Вашингтон, округ Колумбія. Сполучені Штати Америки.

Структура роботи зумовлена її метою і складається зі вступу, трьох розділів з підрозділами та висновків.

Перший розділ розбирає теорії націєтворення в контексті американської нації. Розібрано теорії, за якими нація може вважатись нацією за модернізмом, переніалізмом, примордіалізмом, етносимволізмом. Черокі в першому розділі виступають, як частина американської нації. В наступних розділах буде прослідковано плем'я Черокі, як частину цієї нації.

Другий розділ побудований на аналізі документів, в яких одна зі сторін – американський уряд, інша – Черокі. Використано тільки ті договори, в яких зі сторони тубільних племен брали участь тільки плем'я Черокі.

Третій розділ стосуватиметься традиційності, культури та цивілізаційності племені Черокі. Які характеристики мала на увазі американська влада, визначаючи Черокі цивілізаційним племенем, а потім нецивілізаційним (принаймні для володіння землями). Як знищувалась чи підтримувалась традиції, культура.

Враховуючи той факт, що Черокі були не єдиним племенем, що уклали договір з американськими представниками влади, **джерельна база** нараховує договори, однією із сторін яких були виключно плем'я Черокі.^{2 3 4 5} Дана

---

² Treaty of Holston // Cherokee Nation, Indian Territory Research. – 1791. – 2 July / Електронний ресурс: <http://sites.rootsweb.com/~itcherok/treaties/1791-holston.htm>

³ Indian Removal Act // National Archives – 1830. – 28 May / Електронний ресурс: <http://recordsofrights.org/records/166/indian-removal-act/2>

⁴ Treaty of New Echota / Ed. Kappler C. J. (Vol. II) – Washington: Government Printing Office, 1904. – P. 439-440

⁵ Indian Appropriations Act // National Archives – 1871. – 9 March / Електронний ресурс: <http://recordsofrights.org/records/285/indian-appropriations-act/2>

вибірка обумовлена тим, що, по-перше, основна наша увага приділена конкретному племені. По-друге, усі договори нараховують широкий спектр предметів, про які йде мова, наприклад, торгівля різними матеріалами, що, власне, не входить в завдання роботи. У роботі ми послуговувались електронними джерелами, аналіз яких є у розділі 2.

Історіографія нараховує праці дослідників націоналізму, які дають можливість поділити теорії націоналізму на парадигми та поглибити їх наукову деталізацію.⁶ Крім того, залучені англомовні праці американських дослідників, які зосереджуються своєю увагою безпосередньо на повсякденному племені Черокі – їх побуті, віруваннях, соціальних зв'язках, ієрархії і так далі.⁷ А також на питаннях, що зосереджені на суверенітеті цивілізованих Черокі.⁸ Також залучені кваліфікаційні роботи, захищені у відповідних вищих навчальних закладах Сполучених Штатів Америки.⁹ Що в результаті дає можливість підійти до дослідження теми максимально різносторонньо.

---

⁶ *Сміт Е. Д.* Націоналізм: Теорія, ідеологія, історія. / Пер. з англійської. — К: "К.І.С.", 2004. — С 170.

⁷ *Reid, P. J.* A Law of Blood: The Primitive Law of the Cherokee Nation. – Northern Illinois University Press, DeKalb, 2006. P. 340

⁸ *Todd A. M.* Cherokee: An independent nation. – Mankato, MN: Bridgestone Books, 2003. P. 48; *Pommersheim, F.* Broken landscape: Indians, indian tribes, and the constitution. – Oxford, NY: Oxford University Press, 2009, P. 424

⁹ *Magyar L.* The Cherokee Nation: A Question of Sovereignty. Senior Honors Thesis / Liberty University. – VA, USA, 2012.; *Ross-Mulkey M. L.* Locating the Resilience & Survivance in the Cherokee Phoenix. Master of Arts. / The University of Arizona. – AZ, USA, 2010.

Розділ 1. Історіографія націоналізму за Ентоні Смітом на прикладі американської нації.

Поняття «нація» та «націоналізм» є досить широкими у своїх визначеннях, зважаючи на те, до якої спільноти ми їх застосовуємо. Жоден дослідник, починаючи від класиків¹⁰, закінчуючи авторами останніх наукових публікацій¹¹ з питання націоналізму не може конкретно визначити століття початку розвитку націоналізму як ідеї. Ми можемо говорити про те, що націоналізм і як ідея, і як явище отримує свою першу форму викладу у другій половині XIX століття. У XIX столітті в центрі Європи – Франції вибухнула революція, яка мала на меті знищити не тільки французький абсолютизм, але і трансформувати соціальну схему суспільства під гаслом «Свобода, рівність, братерство!». Вона принесла у Францію не тільки політичні зміни, але і зміни в свідомості людей, оскільки, фактично, всі громадяни від тепер (від часів революції) вважаються рівними у правах. Соціальні, політичні та інтелектуальні зміни, за французьким істориком Жулем Мішле призводять до «відродження» нації.¹² Це стало важливим поштовхом для інших європейських народів, а отже, починається формування низки європейських націй уже в сучасному розумінні. Звісно, кожна з них має свої особливості та підводне каміння, але розібратися в них наразі не є нашою метою.

Всі визначення дослідників так чи інакше мають схожість, тому наш аналіз має на меті визначити, що саме є головними чинниками творення американської нації для того, щоб у подальшому дослідженні прослідкувати чи є плем'я Черокі частиною європейсько-американського суспільства. Чи все ж

---

¹⁰Наприклад Е. Ренан «Що таке нація?» (1882), Ф. Ратцель «Закони просторового росту держав» (1896), Е. Д. Сміт «Теорії націоналізму» (1971), «Нація в історії: історіографічні дебати про етнічність і націоналізм» (2000) і тд., Б. Андерсон «Уявлені спільноти» (1983), Hans Kohn «Nationalism: Its Meaning & History», (1965), Е. Гобсбаум та Т. Рейнджер «Винайдення традиції» (2005).

¹¹ Наприклад, Л. Грінфілд «Націоналізм. П'ять шляхів до сучасності» (2012), С. Birkin «A Sovereign People: The Crises of the 1790s and the Birth of American Nationalism» (2017), J. M. Trautsch «The origins and nature of American nationalism» (2016).

¹²Курс «Процеси націєтворення в Україні XIX-XX ст». Лекція «Культурна нація vs політична нація» від 24.01.2019.

їх постійне намагання відокремитись від емігрантів є бажанням стати окремою нацією з власною політичною та культурною системами. Слід зауважити, що Черокі і справді називають себе «нацією». Вони є визнаними Сполученими Штатами Америки на території Оклахоми від ХХ століття, а кістяк їх нації складають Old Cherokee Nation, які були насильно переселені на територію того ж штату Оклахома Дорогою Сліз.

Американський націєтворчий процес для нас є особливим з декількох причин. По-перше, це найрізноманітніша нація в усіх можливих аспектах, починаючи від релігій та культурних особливостей до економічно-політичного сприйняття, оскільки в дану «націю» входять фактично всі інші нації, які є і громадянами даної країни. По-друге, тому що на ХІХ століття, коли Європа формувала свої нації та надавала їм особливих рис, американці уже відчували себе повноцінними для того, щоб боротись, як єдиний організм, у світі за свою першість. В свою чергу, Native Americans залишались поза увагою, протягом такої інтенсивності розвитку США, адже вони або підлягали змінам під «нових американців», або ж фізично винищувались за непокору, незалежно від того, до якого племені належали.

Для того, щоб зрозуміти, як плем'я Черокі вписується в контекст американського націєтворення, для початку ми проаналізуємо історіографічні парадигми та наявні типологізації науковців. Для цього ми розберем кожну з парадигм, визнану науковою елітою: модернізм, переніалізм, примордіалізм та етносимволізм. Цей поділ належить британському досліднику феномену нації та націоналізму Ентоні Дейвіду Сміту. Він є засновником міждисциплінарної галузі досліджень націоналізму. Його парадигми є узагальнюючими для дослідників, бо кожен з наступних поглиблює та деталізує поняття та явище нації і націоналізму. Дослідники протиставляють та доповнюють нації різноманітними поняттями – держава, територіальна відстороненість, культурні та етнічні фактори, психологічне пристосування.

1.1 Модернізм.

Націєтворення, як феномен, який вивчають, починається з ХХ століття, хоча сама «нація», про яку ми зазначили вище постає у ХІХ столітті. Це пов'язано з тим, що у ХХ столітті націю починають вивчати не як стихійне явище, а з науковим підходом. Модернізм, одна з класичних парадигм, яка до того ж є панівною. Ця парадигма якраз наполягає на тому, що націєтворення почалось у ХІХ столітті, адже саме тоді так зійшлись історичні та політичні обставини, зумовивши творення сприятливих умов для формування націй. Серед дослідників, які належать до школи модерністів варто віднести Карла Дойча, Ернеста Гелнера, Бенедикта Андерсона. Останні три дослідники, в свою чергу, мають власні теорії націобудови.

Ернест Гелнер дослідник-модерніст місцями співставляє державу і націю та зазначає, що дати визначення другому набагато важче, ніж першому і те, що може здаватись очевидним і є серцевиною проблеми націоналізму. Спільним між нацією і державою є їх незалежне і випадкове виникнення за Гелнером. Сама ідея нації може бути поділена на два елементи, перший – люди належать до однієї нації коли їх об'єднує одна культура, яка включає в себе систему ідей, знаків, зв'язків, способів поведінки та спілкування. Другий – люди належать до однієї нації тільки тоді, коли вони визнають свою належність до цієї нації, або ж *націю робить людина*.¹³ (виділено мною – К.К.) Тобто нація – витвір людських переконань, вірності, солідарності, визнання взаємних прав та обов'язків. Виходячи із подібних роздумів логічно звучить і його твердження про те, що національна приналежність – не природжена людська властивість.

Зважаючи на те, що подібна теорія є загальною, ми маємо право проаналізувати модерністську теорію Гелнера на прикладі американської нації. Наприклад, українська дослідниця Зоряна Зозуляк у своїй статті

---

¹³ Гелнер Е. Нації та націоналізм // Націоналізм: Антологія, 2-ге видання / Упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. – Київ: «Смолоскип», 2006. – С. 160

«Американська ідентичність: глобальний вимір» говорить, що американці історично намагались сформувати загальну ідентичність через різні етнічні групи, використовуючи такі важливі елементи як національний прапор, Декларацію про незалежність США, Національний гімн, Авраама Лінкольна, як одного з батьків-засновників, Конституцію та Білль про права.¹⁴ Дуглас Стівенсон, в свою чергу, говорить, що формування нації відбувається, проте етноси зберігають свої відмінні традиції та деякі аспекти свого походження.¹⁵

Дослідник Бенедикт Андерсон вважає, що ключовими факторами націоналізму є книгодрукування, поширення літератури та технічний розвиток ремесл. Інтерес Андерсона зосереджений на мультиетнічних імперіях та націях, які знаходяться у їх безпосередньому підпорядкуванні. Також, поруч з імперіями дослідник розглядає монархічні родини, наприклад Романових.¹⁶ Через вищеназвані причини його основну націоналістичну працю «Уявлені спільноти» 1983 року недоцільно повністю розглядати в контексті американської нації. А точніше спробувати накласти її формування на теорію даного дослідника. Це може бути аргументовано тим, що Америка не є імперією, оскільки не має однієї з найголовніших критеріїв імперії – спадковості влади.

З рештою, проживаючі на одній території люди, є спільнотою. То ж чому Андерсон називає її уявленою? По-перше, він визначає її уявленою політичною спільнотою – уявленою як у своїй окремішності, так і у своїй суверенності. По-друге, – бо, незважаючи на те, що в середовищі нації може існувати нерівність і експлуатація людиною людини, однак вона завжди мислиться як міцне, горизонтально організоване суспільство. Слід узяти до

---

¹⁴Зозуляк З. Американська ідентичність: глобальний вимір // Національний університет «Львівська політехніка». – Vol. 2, No. 2, 2016. – С. 22

¹⁵Stevenson D. K. American life and Institutions / Douglas K. Stevenson. – Klett, 1996. – P. 85

¹⁶Андерсон Б. Уявлена спільнота // Націоналізм: Антологія, 2-ге видання / Упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. – Київ: «Смолоскип», 2006. – С. 333-342

уваги той факт, що за останні два століття (XIX-XX століть по відношенню до описаної теорії) почуття об'єднаності змушувало йти на смерть, а не вбивати.¹⁷

Політична спільнота є уявленою, – заявляє дослідник. В продовження цього твердження Андерсон зазначає, що нація – це уявлена спільнота, яка має межі, бо з її кордонами межують з іншими існуючими суспільствами. *«Жодна з націй не вважає себе рівновеликою з усім людством та навіть націоналісти, які сповідують ідею месіанського призначення своєї нації, не мріють про той день, коли геть усе людство вирішить стати приналежним до їх нації...»*¹⁸ Така проблематика є в американському трактуванні. Американська винятковість (American exsertionalism) – термін, який був введений на початку XX століття американським комуністом Джейм Лавстоном.¹⁹ Полягає цей термін у трактуванні національної винятковості американської нації, як тієї, що має особливе місце серед усіх інших народів, завдяки національним, політичним та релігійним інститутам.

Ерік Гобсбаум автор праці «Винайдення традиції». Вона була опублікована 1983 року і завершує нашу тріаду. Основна ідея книги базується на проаналізованому матеріалі шотландської, англійської, британської, валлійської, колоніальної індійської та африканської історій, які реформуючи старі традиції заглиблюючи їх існування. Тобто автор використовує таке словосполучення, щоб описати ритуальні та символічні культурні практики, які допомагають визначити належність до певної спільноти. Зважаючи на стабільну повторюваність таких практик з'являється відчуття зв'язку з минулим. Хоча, часте таке заглиблювання є неаргументованим і, відповідно, сфальсифікованим. Також традиції про які говорить Гобсбаум включають в себе ті, які були винайдені і впроваджені так і ті, що з'являлись самостійно, а

---

¹⁷ Андерсон Б. Уявлена спільнота // Націоналізм: Антологія, 2-ге видання / Упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. – Київ: «Смолоскип», 2006. – С. 333-335

¹⁸ Там само. – С. 334

¹⁹ Ceaser J. W. The Origins and Character of American Exceptionalism // American Political Thought. — Spring 2012. — Vol. 1, no. 1. — P. 3—28.

потім могли або набувати ширшого значення та входити у повсякденне життя, або ж зникати через певний період часу.

Такі традиції в принципі можуть стосуватись будь-якого спільного утворення і мати різний сенс – релігійний, культурний і так далі. І Америка так само стає тут благодатною землею, адже поєднує у собі представників традицій різних куточків світу. Ми можемо знайти безліч описів традицій Native Americans, які співіснуючи з представниками абсолютно інших традицій та вірувань, все ж зберегли своє істинне буття, яке завжди залишалось під пильним наглядом американського керівництва.

Повертаючись до племені Черокі. Якщо розглядати Черокі в контексті модерної парадигми американського націєтворення, то вони завжди залишались певного роду «апендиксом» і без того складного організму. Маючи власні мовні, племінні та релігійні особливості, вони, як і інші американські тубільні племена намагались убезпечити свої надбання та культуру. Модерністи зосереджені на XIX-XX століттях, тому опосередковано можна визначити місце Черокі в американському націєтворенні, адже протягом цих двох століть політика щодо їх подальшої долі змінювалась та набувала нових форм. Починаючи від перших контактів та ранньокolonіальний період, закінчуючи 1976 роком, коли плем'я в решті решт отримало остаточне федеральне визнання.²⁰ Але, зробити висновок стосовно трактування цієї парадигми в контексті племені та американської нації (мається на увазі колонізаторів-європейців), ми зможемо тільки коли проаналізуємо документи та постанови направлені на плем'я Черокі, що буде зроблено в наступному розділі. Таким чином, ми зрозуміємо якою була мета американської влади – зробити Черокі частиною американської нації чи відтиснути їх на край Америки, в Оклахому та за якої причини.

---

²⁰ Constitution of the Cherokee Nation of Oklahoma. // University of Oklahoma Law Center. – 2010. – 16 January / Електронний ресурс: thorpe.ou.edu/constitution/chokee/index.html (відвідано 06.04. 2020)

1.2 Примордіалізм та переніалізм.

Примордіалізм – парадигма притаманна у більшій мірі науковцям суспільних наук. Як зазначає Ентоні Сміт, першопочатково про неї несвідомо говорив Руссо, який закликав повернутись до «природи», щоб відновити свою чистоту.²¹ За примордіалізмом, нація – це створене природою суспільство, наповнене натуралістичним духом. Нації існують вічно, незалежно від контексту, на відміну від модерної парадигми.

Серед науковців-примордіалістів варто визначити Ярослава Дашкевича, Івана Лисяка-Рудницького, Едварда Спайсера, Лева Гумільова.

Але тим не менш, варто зосередитись на тому, що якщо на європейські нації можна дивитись крізь призму примордіалізму або європоцентризму то можна припустити, що вони зародились і розвивались хоч від самого Ісуса Христа. Але з Америкою так не виходить хоча б тому, що вона є «задекларовано-відкритою» землею, плацдармом для майбутніх американців і тих самих європейців. Фактично від самого початку можна прослідкувати як вона відкривалась, досліджувалась, населялась, формувалась, об'єднувалась, розвивалась.

Слід пам'ятати, що Північна Америка є «Новим Світом» для іншої половини світу (європейців, азіатів і так далі), але не для Черокі і не для решти корінних американців, адже для них це було єдиною відомою землею. Як і тубільні племена Південної або Центральної Америки, Черокі, які мають глибинну історію, проживали на території Північної Америки ще починаючи з 8000 р до н.е в горах Аппалачі.²² Тому, можна припустити, що навіть така, з

---

²¹ *Сміт Е. Д.* Націоналізм: Теорія, ідеологія, історія. / Пер. з англійської. — К: "К.І.С.", 2004. — С. 53

²² *Anderson, W. L, Wetmore, R. Y.* Cherokee // Encyclopedia of North Carolina, University of North Carolina Press. — 2006. — 1 January / Електронний ресурс: <https://www.ncpedia.org/chokeee/origins> відвідано 06.06.2020

модерніської точки зору, мрійлива парадигма має право на існування стосовно племені Черокі.

Переніалізм – парадигма, яка отримала життя перед Другою світовою війною. По своїй суті він є сумішшю примордіалізму та модернізму. Науковці запевняли, що націоналістична ідеологія з’являється куди пізніше, ніж нації, адже нації були завжди. Не слід плутати переніалізм із згаданим примордіалізмом, бо хоч за формою вони і схожі, наповнення різне.

Переніалістам не треба вважати, що нація – це щось органічне, природне. Для переніалізму важлива віра, сперта на емпіричні спостереження, ніби нації існували протягом певного часу з будь-якої причини.²³

Ми об’єднали дані парадигми за декількома причинами. По-перше, по своїй суті вони не відрізняються докорінно. За цією ж причиною, немає сенсу наводити інші приклади з історії племені Черокі. Тож, хоча переніалісти вважають, що принаймні деякі нації існували з найдавніших часів, примордіалісти трактують націю як вічне. По-друге, ні перше, ні друге не може стати платформою для аналізу побудови та існування американської нації. Як ми уже зазначили, Америка є «Новим Світом», а отже проаналізувати її «вічне» в сукупності з задекларованим колонізаційним процесом фактично неможливо.

Справедливо може бути досліджене в цьому контексті Native Americans і, зокрема, Черокі. Як ми зазначили вище, тубільні племена є першими власниками американської прерії, а отже вони можуть стати об’єктом для подібного дослідження. Але перед нами було поставлене не це завдання. Наша мета – дослідити плем’я Черокі в контексті американського націєтворення (договори, культуру, традиції і так далі) – тобто плем’я не є окремо

---

²³ *Сміт Е. Д.* Націоналізм: Теорія, ідеологія, історія. / Пер. з англійської. — К: "К.І.С.", 2004. — С. 51

досліджуваним об'єктом. За цією ж причиною нас не цікавить, якими методами послуговуються дослідники зазначених парадигм.

1.3 Етносимволізм.

Етносимволізм – це метод суспільно-історичного аналізу, в основі якого лежить етносимволічна парадигма. Він зосереджується на ролі суб'єктивних елементів у виживанні етносів та формуванні націй. Тобто найбільша увага приділяється пам'яті, почуттям, міфам та символам, - все, що допомагає зрозуміти внутрішній світ.²⁴ Етносимволісти намагаються прослідкувати та показати зв'язок між елітами та нижчими прошарками населення. Нееліти впливають на політичні рішення, культурні традиції та інтелігенцію так само, як і еліти на народ.

Ця парадигма має і свої негативні сторони. Оскільки в даному випадку, дослідникам треба застосовувати просопографічний метод аналізу та метод насиченого опису це займає велику кількість часу (не просто в роках, а радше в століттях) у досліджуваному середовищі, для того, щоб прослідкувати зв'язки минулого із сучасним і, можливо, зробити обережні припущення на майбутнє етносів та нації в історії.

На відміну ж від переніалістів та примордіалістів, основний аргумент яких базується на метафізичних відповідях, етносимволісти покладаються на історичні та/або соціологічні пояснення емоційної вірності людей своїм спільнотам.²⁵ При тому, не відкидається можливість трансформації культурних ідентичностей під впливом зовнішніх факторів. Тим самим даючи можливість пояснити навіть сучасні конфлікти не тільки політичними та економічними причинами, але і етнокультурними.

---

²⁴ *Сміт Е. Д.* Націоналізм: Теорія, ідеологія, історія. / Пер. з англійської. — К: "К.І.С.", 2004. — С. 58

²⁵ Там само. — С. 59

Дослідники етносимволізму – Ентоні Сміт, Джон Гатчинсон, Джон Армстронг, Фредерік Барт.

Такі дослідники як Ганс Кон у своїй праці “Nationalism. Its Meaning and History” дає націоналізму таке визначення: стан розуму, впевненого, що найвищою цінністю особистості має бути національна держава. Саме прив’язка до «рідного», чим є місцеві традиції та місцеві авторитети є невід’ємною частиною будь-якою історії.²⁶

Згаданий нами Гатчинсон ділить націоналізм на політичний та культурний. Розглядаючи культурний націоналізм відчуваються ноти примордіалізму: нація – випадкова цивілізація, що є наслідком синтезу її історії, культури та географії; не просто політична одиниця, але і почуття до природи та історії.²⁷

А Константин Симонс-Симонолевич ділить націоналізм на націоналізм більшостей та меншостей. Нас цікавлять рухи меншин, адже їх головним завданням є самозахист та збереження національної спільноти. Дослідник із рухів меншин виділяє ще одну типологізацію, з якої нас цікавить автономно-сепаратиські, бо саме до них відноситься як Північна, так і Південна Америки. Проте, дана класифікація скоріше відносить до загальної американської нації, і лише опосередковано до її племінних частин. До останніх радше підійде нативіський рух, який хоч і не класифікований як націоналістичний, побудований на племінній та кровній спорідненості.²⁸

В контексті етносимволізму доречно роздивитись ще один принцип націоналізму, який дослідник Андре Гастоні трактує як соціально-психологічне явище. Як вважає Гастоні, націоналізм відповідає трьом основним мотивам людської особистості та колективу. Які складаються з

---

²⁶ Kohn H. Nationalism. Its Meaning and History // Kohn H. The Roots of Nationalism. – Malabar, FL: Krieger Publishing Company, 1965. – P. 9.

²⁷ Гатчинсон Д. Культурний і політичний націоналізм. // Націоналізм: Антологія. С. 499.

²⁸ Касьянов Г. Теорії нації та націоналізму. - К.: Либідь, 1999. – 197-199

прагнення до біологічного самозбереження, захисту спільної території, прагненню належати до організованої форми людської спільноти.²⁹ Отже, психологічний елемент є невід'ємною частиною будь-якого націєтворення, як персоніфіковано так і як колективне виявлення волі нації.

Етносимволізм скоріше дає нам можливість подивитись на Черокі не як на об'єкт, яким розпоряджається верхівка, а на як окрему культурну одиницю, яка сама намагається відсторонитись від «американського суспільства» всіляко зберігаючи і підтримуючи власні традиції, тим самим підкреслюючи свою окремішність.

Наприклад, у племені Черокі головною є жінка (матримоніальне суспільство), яка не тільки є берегинею сімейного вогнища та виховання дітей, але і займає найважливішу позиції у суспільстві та в клані.³⁰ В той час, як прогресивне американське суспільство, що звикло до позиції жінки, як домогосподарки, та змушувало їх беззаперечно слухатись чоловіка. А ті, в свою чергу, нещадно боротись за усі свої права, аби стати рівними з чоловіками. Більше того, влада втручалась у родинні стосунки племені Черокі, змінивши їх устрій, намагаючись розмежувати та змінити сформовані ролі ввівши програму «цивілізації», яку підтримували президенти Джордж Вашингтон, Ентоні Джексон та Томас Джефферсон.³¹ Таким чином, жінки починають зазнавати утисків і як особистості, і у своїх юридичних правах, і у своїй позиції в своєму ж суспільстві – у племені. Це є одним із показових прикладів для ілюстрації того як одна культура може впливати на іншу.

---

²⁹ *Gastony E. B.* The Ordeal of Nationalism in Modern Europe. 1789— 1945. Lewiston, Lampeter, 1992. P. 203.

³⁰ *Mize J. M.* Ph.D. Sons of Selu: Masculinity and Gendered Power in Cherokee Society, 1775-1846. / The University of North Carolina. – Greensboro, 2017.

³¹ *Perdue T.* Cherokee Women: Gender and Culture Change, 1700-1835 // The North Carolina Historical Review / Rev. Paulk-Kriebel V. B. – Vol. 76, No. 1. – North Carolina Office of Archives and History, 1999. – P. 118-119

Тож, парадигма етносимволізму є класифікованою на досить дрібні терміни, галузі, напрями. З одного боку, це дає нам можливість більше зосередитись та зрозуміти не тільки політичні та навіть культурні мотиви націєтворення, а певним чином зрозуміти націю духовно, так би мовити «з середини», а в нашому випадку плем'я Черокі. Але з іншого боку, з таким широким спектром досліджень слід бути вкрай обережними, адже трактування дослідниками цих теорій може бути використано виключно «за зручністю» до обраного об'єкта дослідження. Особливо, це стосується даної парадигми, адже етнічні, символічні та психологічні аспекти не продублюєш в офіційних документах, що робити зазначену парадигму більш вразливою по відношенню до інших.

Отже, враховуючи проаналізовані нами парадигми можемо зробити висновок, що суспільство Сполучених Штатів Америки і справді можна назвати нацією (з певними правками, як і в будь-якій іншій нації). Щодо племені Черокі, в контексті американської нації, – це потребує більш детального дослідження конкретних факторів, що і будуть досліджені в наступних розділах. Також, подальше дослідження буде присвячено політиці американської влади стосовно племені Черокі. На використаних джерелах та історіографії, ми спробуємо проаналізувати якою була мета американської влади – об'єднатись з тубільними племенами в одну націю та шукати методи співпраці з ними, чи навпаки витіснити їх на окраїну і не обтяжувати себе пошуком таких підходів.

Розділ 2. Договір як система впливу американського уряду на плем'я Черокі.

Договір – це один із матеріальних проявів самостійності нації. Укладаючи угоду з тим, чи іншим представником, сторони фактично визнають існування одне одного, як сформованих суспільств, оскільки юридично мають діяти згоди/домовленості/співпраці.

По-перше, не новина, що враховуючи усі договори тільки на території Сполучених Штатів Америки, не говорячи вже про історію усього світу, – видозмінення договорів чи усталених стосунків, які уже сформовані роками (якщо не століттями) є нормальною практикою.

По-друге, вивчаючи договори, можна побачити «нерівності» між укладачами, які можуть стосуватись обов'язків, фінансування, політичних чи особистих свобод. Держави або їх представники, які мають більшу силу (в якому плані залежить від ситуації, в якій укладають договір) «тиснуть» на слабкі місця опонента або погрожують для того, щоб отримати від того певного роду вигоду. Також, вивчаючи договори, ми зможемо прослідкувати наочні та приховані наміри, щодо конкретних сторін. Окремий аспект становлять порушення договорів, які стають не релевантними для, скажімо, нової влади, або для тієї ж влади, але яка втратила інтерес до тих чи інших домовленостей.

В нашому випадку, договори між американською владою та тубільним племенем Черокі проілюструють плани перших відносно других. Новий Світ, як тільки було виявлено, що це не Індія, почав асоціюватись із багатством незвіданих земель. Згодом, зі словом «свобода», адже туди тікали європейці, яких утискали в релігійних переконаннях; ті, хто мав бути страчений за кримінальні справи в Старому Світі; та ті, хто тікав від злиднів на пошуки кращого життя. А от наскільки вказана «свобода» поширювалась на корінних американців – і є один із пунктів, які ми спробуємо дослідити у цьому розділі.

Договори, – як основа співіснування тубільних племен та США налічують 377 прописаних договорів (від перших контактів до сьогодні), які зберігаються в Національному архіві США, у Вашингтоні. Деякі з оригіналів договорів з 2014-го року вперше презентують на виставках, зокрема на виставці «Nation to nation: Treaties Between the United States and American Indian Nations». Загалом в онлайн-доступі є тільки 100 договорів за період 1776-1965 років.³² Звісно, не всі з цих договорів укладені тільки племенем Черокі з американським урядом, більшість із них налічує по декілька племен, які брали участь у перемовинах із представниками Сполучених Штатів. Серед них, Хауденосаньє (Haudenosaunee), Конфедерація шести племен – Сенека, Каюга, Онодага, Онеїда, Мохawk, Тускарора (Seneca, Cayuga, Onondaga, Oneida, Mohawk, and Tuscarora) і так далі. Вказані племена – це лише невелика частина тих, з ким укладались договори різних типів, але оскільки наша основна увага приділена саме племені Черокі, то і з документів ми аналізуватимемо саме ті, де Черокі є однією і єдиною з сторін, що укладає договір.

2.1 Зв'язки тубільних племен, зокрема Черокі, та американських колоністів до та протягом Війни за Незалежність.

Від того часу, як Північну Америку було відкрито та почалось її інтенсивне заселення, колоністи знали про існування місцевих племен. Проте, переселяючись на нову, незнайому землю їх цікавила більше власна доля та питання виживання. Саме тому, задля мирного співіснування європейці визнали корінних американців абсолютно незалежними за принципом «права

---

³²Zotigh D. The Treaty That Forced the Cherokee People from Their Homelands Goes on View // Smithsonian magazine. – 2019. - 24th April / Електронний ресурс: <https://www.smithsonianmag.com/blogs/national-museum-american-indian/2019/04/24/treaty-new-echota/> , відвідано 14.05.2020

на влаштування» (right of occupancy).³³ Тож, протягом раннього колоніального періоду європейські колоністи та місцеві племена зрідка контактували та поступово пристосовувались одне до одного.

Після того, як перший етап освоєння пройшов і контакти з тубільними племенами були більш-менш сформованими, колоністські закиди європейців почали простягатись і на захід. Особливість сприйняття європейцями тубільних племен полягає у тому, що якщо у період ранньої колонізації, їх вважали незалежним народом,³⁴ то у наступний етап, в якому починають укладатись економічні договори, - племена, включно з Черокі, є такими, що мають право власності на землю, яке необхідне для її продажу, але не мають достатнього суверенітету, аби самостійно визначати ціну за землю, що її продають.³⁵ Якщо проаналізувати таку тенденцію, одразу стає зрозумілим, яким чином колоністи сприймали тубільні племена. До тих пір, поки територія залишалась для них неосвоєною, тубільці залишались осторонь, як самостійні, але як тільки інтереси загарбників почали виходили за рамки 13 колоній, культурна та, ба більше, прагматична поведінка в укладанні угод закінчувалась; принаймні з тими, хто відмовлявся продавати землю. Цей етап є показовим для перших тісних контактів та співпраці і співіснування тубільців з колоністами, що показує основну причину деформацій стосунків у майбутньому.

Слід також пояснити, чому саме Черокі мали такі привілеї (стосовно володіння землі) зі сторони американської влади. Справа в тому, що з найперших контактів європейців і Черокі, другі були визнані одним із найрозвиненіших корінних американських народів, оскільки їх культура

---

³³ *Pommersheim, F.* Broken landscape: Indians, Indian Tribes, and the Constitution. – Oxford, NY: Oxford University Press, 2009, P. 29.

³⁴ «Незалежність» в даному випадку говорить про свободу дій на територіях, якими не були зацікавлені колоністи. Тобто, племена не ставали загрозою, ані фізичною, ані фінансовою, ані територіальною.

³⁵ *Pommersheim, F.* Broken landscape: Indians, Indian Tribes, and the Constitution. – Oxford, NY: Oxford University Press, 2009, P. 34-35

розвивалась тисячоліттям на південному сході Америки ще до появи там європейців. А з їх появою переймали деякі звичаї колоністів.³⁶ Але означення «цивілізований» все ще не використовувалось для означення племені як більш культурного та розвиненого. Питання цивілізованості буде піднято нами в наступному розділі. Наразі, характеристика Черокі, як розвиненого суспільства полягає у декількох пунктах. Найперше – це їх сформовані Ради, в які вони обирали своїх представників (по одному голові від семи кланів), що вирішували соціальні питання. Був призначений військовий начальник, який вирішував питання воєн та розпоряджався військовими. До того ж Черокі мали власну мову, яка до XVII століття була поділена на три діалекти, але згодом об'єдналась в одну.³⁷

Як видно з попередньо наведеної інформації, тубільці, серед яких були і Черокі укладали угоди з колоністами ще далеко до 1776 року. Але офіційно до цього часу маємо тільки ті договори, де прописані торговельні зносини. Наприклад, договір між двома містами черокі та англійськими торговцями з Кароліни (1684). Даний договір є приблизно узагальнюючим прикладом для подібних договорів XVII-XVIII століть між, скажімо, Черокі та колоністами, оскільки основна тема таких домовленостей – укладання економічних та торговельних зв'язків. Приблизно такі документи встановлювали стабільну торгівлю оленячим хутром та рабами не тільки між Черокі, але і інших племен з європейцями.³⁸

Ще більше ситуація почала змінюватись протягом Війни за Незалежність (1775-1783), коли однією з головних цілей було відокремитись від Англії політично та економічно. Тоді ж, можна припустити, з'явилися перші зародки американської ідентичності, оскільки постало дихотомія

---

³⁶Weiser K. Five Civilized Tribes // Legends of America. – 2017. – 13 April / Електронний ресурс: <https://www.legendsofamerica.com/na-fivecivilizedtribes/> відвідано 16.05.2020

³⁷Mooney J. Myths of the Cherokee. – NY: Dover Publications, INC, 1995. – P. 83

³⁸Minahan J. B. Ethnic Groups of the Americas: An Encyclopedia. – Santa Barbara, CA: ABC-CLIO, 2013, - P. 86-87.

«свої/чужі» для колоністів, які вважали Америку уже своєю землею. Варто зазначити, що можливо перші зародки «власництва» були ще до цього, але в зазначений час питання постало гостро, як ніколи. Оскільки Парламент Сполученого Королівства продовжував керувати колоніями протягом Війни за Незалежність без участі американців. Спільний ворог в обличчі Англії змусив нових американців об'єднатись, заради своєї ж свободи. Можливо зарано називати таких прояв – проявом сформованої нації, але безперечно це змушує подивитись на американців XVIII століття, як на народ, об'єднаний спільним інтересом, що чітко усвідомлює свою окремішність від Великої Британії та прагне самостійного управління.

Відокремлюючись від Англії, колоністи все частіше почали заглядати на західні землі тубільних племен, тому що хотіли вийти із-під контрольних англійських територій. Наприклад, у тому ж 1775 році землевласник Річард Хендерсон починає перемовини з лідерами племені Черокі щодо купівлі мисливських угідь.³⁹ Наводячи такі поодинокі приклади, маємо розуміти, що на практиці це були не одноразові спроби домовлятися, викупати, або обмінювати землі, а повсюдна практика.

Більшість племен, включно з Черокі відмовлялись продавати свої землі зі зрозумілих причин, адже саме земля є основним джерелом для виживання Черокі, як і будь-якого іншого народу. Більше того, на своїй території плем'я мало б можливість самостійно приймати рішення в соціальних питаннях та розвивати власну культуру, підтримувати традиції не озираючись на європейців.

Варто розуміти, що галантність у намаганні викупити землю у племені була не у всіх. Ще до періоду боротьби за незалежність, на західних територіях (зокрема Джорджії, де проживали Черокі протягом XVIII століття) починаються криваві сутички за землю між Черокі та колоністами. Перші

---

³⁹ Cox Y. B. Heart of the Eagle: Dragging Canoe and the Emergence of the Chickamauga Confederacy. – Milan: Chenanee Publishers, 1999, P. 11

обстоювали власні землі, в той час як другі уже замислювались щодо володіння західними землями. Супротив тільки набирив обертів: американські землевласники подекуди починають витискати Черокі із власних земель, а в 1757 році Черокі, вбивають чотирьох англійських торговців.⁴⁰ Тим не менше, такі дії не вирішують проблему, а лише поглиблює протистояння. Влада в цей час все ще не укладає угоди про «отримання/повернення» земель між американцями та тубільцями, без прямих наказів виселити Черокі та інші племена з їх території, тож фактично сутички відбуваються безконтрольно.

З часом уже Сполучені Штати зокрема стають все більш розвиненою і сильною країною, а тому Черокі були змушені співпрацювати шляхом укладання угод та договорів з безперечно сильнішою стороною. Тим не менш, відповідно до Конфедерації та Конституції Сполучених Штатів Черокі все одно залишались суверенною та самоврядною нацією, яка має право укладати договори з урядом.⁴¹ Такі домовленості стосувались зазвичай питання купівлі-продажу землі. Наскільки таке документальне твердження було застосовано на практиці, слід розібрати безпосередньо на договорах. Адже те, що залишилось не задеклароване – все ж агресивна поведінка відносно місцевих жителів, що розпоряджались власною землею задовго до того, як на неї ступив європеєць, який тепер вважає за норму визначати яка частина земель має відійти під контроль американського керівництва.

2.2 Черокі: від рівноправного укладача до виселенців.

До XVIII століття Черокі залишаються незмінними учасником торгівлі хутром, рабами та іншим. Під час європейського конфлікту на території Північної Америки, – європейські провідні держави, такі як Велика Британія

---

⁴⁰ *Cox Y. B.* Heart of the Eagle: Dragging Canoe and the Emergence of the Chickamauga Confederacy. – Milan: Chenanee Publishers, 1999, P 11-12

⁴¹ *Magyar L.* The Cherokee Nation: A Question of Sovereignty. Senior Honors Thesis / Liberty University. – VA, 2012. – P. 22

та Франція хотіли альянсів з Черокі, які б могли стати допоміжною силою проти тих чи інших супротивників. Проте, – Черокі ніколи не мали схильності до тієї чи іншої держави і завжди намагались приймати рішення задля власних інтересів.⁴²

Притримуючись такої нейтральної політики, Черокі безперечно досягли деяких результатів, що стали корисними для них в майбутньому. Почнімо з того, що у 1787 році була ухвалена Постанова Північного Заходу (акт Конгресу), яка проголошувала, що до корінних американців слід ставитись добросовісно, дотримуватись кордонів; їх землі та майно ніколи не буде забрано без їхньої згоди; їхні права та свободи не можуть порушуватись, хіба що буде порушено закони Конгресу. У пріоритеті завжди залишатимуться добрі та дружні стосунки з корінним населенням.⁴³

Така позиція документально підкріпилась у 1791 році, коли був підписаний договір Голстона, який проголошував, зокрема в статті VII, що «Сполучені Штати урочисто гарантують нації Черокі, що всі їхні землі належать тільки їм».⁴⁴ Ці угоди ясно дали зрозуміти, що хоча Черокі перебувають під захистом Сполучених Штатів Америки, вони вважаються сувереном із правом вести власні справи. Більше того, корінному населенню мала надаватись допомога в освоєнні тогочасних технологій.

Проте, ситуація змінилась, коли у 1801 році президентом Сполучених Штатів було обрано Томаса Джефферсона. Фактично одразу після свого призначення Джефферсон звернув увагу на ті ж західні землі, де проживали Черокі. Президент щиро вважав, що такі «нецивілізовані» люди, як племена не можуть володіти такою кількістю землі. А от для США ці землі були

---

⁴² The Cherokee Removal: A Brief History with Documents / Ed. Perdue T., Green M. D. – N.Y.: University of North Carolina at Chapel Hill, 2005. – P. 6.

⁴³ *Thompson, W. N.* Native American issues. (2 ed.). – Santa Barbara, CA: ABC-CLIO, 2005, P. 147

⁴⁴ Treaty of Holston // Cherokee Nation, Indian Territory Research. – 1791. – 2 July / Електронний ресурс: <http://sites.rootsweb.com/~itcherok/treaties/1791-holston.htm> відвідано 16.05.2020

необхідними для майбутнього успішного існування. Від переконань він перейшов до дій: заблокувавши мисливські угіддя Черокі, він прирік плем'я на суворе виживання. Такою політикою новообраний президент хотів донести до Черокі необхідність проведення цивілізаційної політики.⁴⁵ Особливо це стосувалось штату Джорджія, де Черокі проживали у найбільшій кількості. Такі переконання були не лише у президента Джефферсона, як ми можемо зрозуміти. Адже таке рішення було прийнято не тільки ним одним, а за підтримки сенату США.

Черокі в середині племені також мали розбіжності. Одні вважали, що землі і справді слід віддати і відійти на захід, аби не наражати себе на небезпеку. Інші ж обстоювали власне право на землю. Таким чином, Черокі поділились на частини, одна з яких, покинувши власні землі, рушила ще далі на захід, аби зберегти власну ідентичність та традиційність та і в решті решт, життя. Друга ж половина залишилась, опосередковано асимілювавшись з американцями, але притримуючись власних ідей. А індіанські землі, що звільнялись дуже швидко відійшли американському уряду, невдовзі будуть поділені та стануть штатами Алабама та Міссісіпі.

Подібні сюжети дають нам розуміння, що не все було так однозначно з обох сторін. Американська сторона не завжди дотримувалась тих постанов, які ж сама і прописувала. Черокі не всі так відчайдушно боролись за свою історичну спадщину. Чи можна назвати такий підхід загальнонаціональним? Навряд чи. До початку XIX століття стосунки між двома такими різними світами можна назвати хіба що співпрацею, але не єдиною нацією, організмом.

Та політика, що їй дав хід третій президент отримала більший ажіотаж, ніж ті зносини, що їх тубільні племена мали з колоніалістами в період ранньої та пізньої колонізації.

---

⁴⁵ The Cherokee Removal: A Brief History with Documents / Ed. Perdue T., Green M. D. – N.Y.: University of North Carolina at Chapel Hill, 2005. – P. 31.

Через майже 30 років до влади приходять Ендрю Джексон, який відкрито виступає за виселення корінних американців на захід. Він був не наступником Джефферсона, але його відчайдушним послідовником. Якщо Джефферсон мав тільки наміри виселяти корінних американців, то Джексон став тим, хто почав діяти. У 1830-му році Джексон «проштовхнув» в Конгрес закон про переселення індіанців (Indian Removal Act) з території південно-східних штатів на територію за річкою Міссісіпі.⁴⁶ Це один із перших документів, який відкрито проголошує витіснити Черокі, незважаючи на попередні документи, які проголошували недоторканість власності племен, включно з землями. Після бурхливого обговорення в Конгресі, рішення все ж було прийнято на користь Джексона. Також було обговорено і прописано такий пункт, що за землі, що їх продають мають бути виплати тим, хто ними володіє:

«And be it further enacted, That, if upon any of the lands now occupied by the Indians, and to be exchanged for, there should be such improvements as add value to the land claimed by any individual or individuals of such tribes or nations, it shall and may be lawful to the President to cause such value to be ascertained value to be paid to the person or persons claiming such improvements»⁴⁷

«І нехай так і продовжуватиметься надалі, якщо будь-які землі, де проживають тубільці, будуть підлягати обміну, вони (тубільці) мають отримати таку компенсацію за землю, яку потребує будь-яка людина, член племені або нації; це має і повинно бути законним для Президента ініціювати виплати особі або особам, які заявляють про потребу в таких покращеннях».
(тут і далі переклад – К.К.)

Як і раніше, дехто добровільно залишав свої землі, деякі чинили опір. Врешті решт, Сполучені Штати починають застосувати військову силу для

---

⁴⁶Indian Removal Act // National Archives – 1830. – 28 May / Електронний ресурс: <http://recordsofrights.org/records/166/indian-removal-act/2> відвідано 16.05.2020

⁴⁷ Там само.

того, щоб переселити корінних американців з сходу від річки Міссісіпі на захід, на територію штату Оклахома.

Наступним адміністративним порушенням з боку американського уряду був договір Нової Ехоти (Treaty of New Echota), підписаний у 1835, а ратифікований у 1836 році. Головна позиція договору проголошувала, що Черокі отримують виплати за усі землі на сході від річки Міссісіпі. Постанова Нової Ехоти відрізняється від попереднього Indian Removal Act тим, що якщо перший пропонував виплати Черокі за те, що вони звільнять землі, другий – позбавляв їх цього вибору. Тобто, або плем'я отримує гроші і переходить за річку Міссісіпі добровільно, або не отримуючи гроші їх виселяють силою. Тут дала про себе нетерплячість президента Джексона.

Цей договір викликав невдоволення у більшості представників племені, оскільки рішення не було узгоджене з усією нацією Черокі, а точніше з їх представниками, де головним був вождь Джон Росс.⁴⁸ За те, що Черокі відмовились віддавати свої землі за запропоновану суму у 5 мільйонів доларів, у змінній постанові зазначалось:

«The Cherokee nation hereby cede relinquish and convey States east of the Mississippi river, and hereby release all their claims upon the United States for spoliations of every kind for and in consideration of the sum of five millions of dollars to be expended paid and invested in the manner stipulated and agreed upon in the following articles..... it is therefore agreed on the part of the United States that this question shall be again submitted to the Senate for their consideration and

---

⁴⁸ Magyar L. The Cherokee Nation: A Question of Sovereignty. Senior Honors Thesis / Liberty University. – VA, 2012. – P. 25

decision and if no allowance was made for spoliations that then sum of three hundred thousand dollars be allowed for the same.»⁴⁹

«Нація Черокі відмовляється від цього (брати гроші за землю) і передавати штати на схід від р. Міссісіпі і тим самим звільняє Сполучені Штати від обов'язку щодо будь-яких виплат і враховує суму п'яти мільйонів доларів, яку потрібно виплатити на сплати та інвестиції визначені в наступних статтях.... Тому Сполучені Штати домовились, що це питання буде знову подане до Сенату для його розгляду та рішення і якщо не буде прийнято жодних (нових) рішень або порушень тоді може бути прийнята сума в 300 тисяч доларів може бути запропонована за те саме.»

Варто зупинитись на моменті пониження виплат Черокі у разі того, якщо вони все ж передумають і продадуть землю. Ціна була знижена на 300 тисяч доларів. Такий вчинок говорить про приховану зневагу, безпечність та відчуття безкарності.

Саме ці документи в майбутньому стануть правовою основою для насильницького переселення корінних американців, зокрема Черокі, Дорогою Сліз.

В наведеному уривку документу остаточно прослідковується як змінилось ставлення американського уряду до племені Черокі. Якщо на початку їхніх контактів можна було говорити про співіснування, а пізніше про співпрацю між двома представниками різних націй і абсолютно різних світоглядів, то деформація цих стосунків на 30-ті роки ХІХ століття дісталась піку. Президент Ендрю Джексон, який наслідував ідеї Джефферсона відчув силу влади, за допомогою якої міг домогтись західних земель. З позиції найвищого керівництва, можна зрозуміти його бажання та мотивацію облаштуватись і обробляти нові землі. Але з іншого боку, зрозумію, що

---

⁴⁹ Treaty of New Echota / Ed. Kappler C. J. (Vol. II) – Washington: Government Printing Office, 1904. – P. 439-440

освоювати справді «нові землі», там не проживали племена, не було пріоритетним. Для самих колоністів, які не були в керуючій верхівці теж були свої причини отримувати нові території. Якщо для уряду нові території дорівнюють ще більшим прибуткам, то для робітників та землеробів – це кращі умови для виживання. Можу припустити, що в даному випадку питання культурної, релігійної розбіжності не стояло на першому плані, адже до цього народам вдавалось співіснувати одне з одним. Звісно, не візуалізуємо ідеальні дипломатичні стосунки без конфліктів, але тим не менш, найбільш спірним предметом виявились саме землі.

В контексті обговореного, можна зазначити, що наведений документ важко назвати «договором», адже рішення цілковито було прийнято з однієї сторони. Скоріше тут підходить визначення «маніпуляційного наказу».

2.3 Дорога Сліз. Завершення практики укладання угод з племенем Черокі (1871 р.)

Договір Нової Ехоти викликав обурення у племені Черокі, які намагались зібравши 16 000 підписів на чолі з Джоном Россом анулювати його, враховуючи той факт, що він є недійсний через те, що не був погоджений із ними.⁵⁰

Однак, механізм був запущений, тому прохання Черокі залишилось проігнорованим як президентом Джексоном, так і Конгресом.

В цей час, Дорога Сліз уже почала виконувати свою функцію. Цей шлях проходить через сучасні штати Алабама, Арканзас, Джорджія, Іллінойс, Кентуккі, Міссурі, Північна Кароліна, Теннессі та Оклахома.

---

⁵⁰ *Magyar L.* The Cherokee Nation: A Question of Sovereignty. Senior Honors Thesis / Liberty University. – VA, 2012. – P. 25-26.

У 1830-му році цих шляхом було переселено плем'я Чотко. У 1832 – Семінолів; 1834 – Кріки. 1837 року справа дійшла до Черокі. Проте, покладаючись на Росса, який всіляко намагався досягти відміни переселення, на захід переїхало лише 325 людей.⁵¹ Тому у 1838 році американський уряд привів в дію свої погрози виселити плем'я військовим шляхом і направили генерала Вінфілда Скотта та 7000 людей для примусового усунення Черокі. І хоча генерал дав наказ поводитись людяно з Черокі, його наказ не виконувався і солдати не давали часу Черокі зібрати речі, вивели полонених, як худобу, били, калічили.⁵²

Дослідник Турман Вілкінс, наводив такі сюжети: одного з Черокі, що був глухонімим застрелили через те, що він пішов ліворуч, коли наказ був повернути праворуч. Через несприятливі умови та відсутність імунітету люди страждали на лихоманку та дизентерію, але хворих від здорових не відділяли, тому чисельність захворівших, а відповідно і загиблих рахується тисячами.⁵³ Не виключаємо з переліку наведених проблем – відсутність їжі, холод, втому від швидкого темпу, відсутність нормального одягу, а як наслідок хвороби як туберкульоз і пневмонія.

Від такого переселення постраждали не тільки Черокі, але усі племена, що пройшли Дорогою Сліз. Сама назва має емоційну забарвленість, що цілком передає відчуття постраждалих від насильницького переселення. Цей шлях так назвало плем'я Чотко, що перші пройшли по ньому, тим самим назавжди закарбували відчутий біль як у пам'яті племен, так і в їх історії.

В контексті описаного, можна ще раз підкреслити попередній висновок про те, що уже від 30-тих років XIX століття Черокі не сприймалися американським урядом рівними для укладання угод. З роками, навіть укладеними угодами нехтували і проводили власну, вигідну США політику.

---

⁵¹ *Tebbel J., Jennison K. The American Indian Wars. – Modesto, CA: Castle, 2013. P. 215.*

⁵² Там само. P. 216.

⁵³ *Wilkins, T. Cherokee tragedy: The Ridge Family and the Decimation of a People. II ed. – Norman, OK: University of Oklahoma Press, 1989. P. 155-158*

Дорога Сліз – найвідвертіша, кривава розправа з тими, хто не хотів полишати власні землі, все ще апелюючи до угод, укладених раніше. Американській владі Черокі були зайвими, особливо ті, що не інтегрувались в нове суспільство та відмовлялись продавати/віддавати землі.

Замість того, щоб знайти межу між існуванням двох різних світів, найзручнішим було витиснути Черокі на далекий, неосвоєний захід, щоб «не заважали» і не переймались цим питанням. Найшвидший спосіб передбачав участь військових.

Як не намагались Черокі відновитись як самостійна, суверенна нація на новій території – Оклахомі, всюди їх зустрічав жорстокий американський опір. Як наслідок через трохи більше, ніж 30 років, у 1871 Палата представників анонсувала законопроект – Indian Appropriations Act, який припиняє визнавати окремі племена в межах США, як незалежні країни, з якими США можуть укладати договори:

«...hereafter, no Indian nation or tribe within the territory of the United States shall be acknowledged or recognized as an independent nation, tribe, or power with whom the United States may contract a treaty...»⁵⁴

«... надалі жодна тубільна нація чи плем'я на території Сполучених Штатів не може бути визнана незалежною нацією, племенем або владою, з якою Сполучені Штати можуть укласти договір...»

Конгрес ігнорував будь-які аргументи племен, тим самим поглиблюючи свій вплив на Черокі. Даний акт остаточно розбив надії племені на суверенітет такий, яким він був до того. Саме цим актом була припинена практика укладання угод з племенами, як з суверенними націями.

Підводячи підсумки завершення практики укладання договорів між Черокі та американським урядом, варто зазначити, через певний час співпраця

---

⁵⁴ Indian Appropriations Act // National Archives – 1871. – 9 March / Електронний ресурс: <http://recordsofrights.org/records/285/indian-appropriations-act/2> відвідано 17.05.2020

з племенем відновиться і продовжуватиметься до другої половини ХХ століття. І тоді, на хвилі демократизму Черокі отримають новий шанс на відновлення як своєї самобутності так і суверенності. Але тим не менш, «свободу», яку Північна Америка, а згодом США обіцяли всім, хто прибуде туди, відібрали у корінного населення. Поступове знецінення та приниження тубільних племен, зокрема Черокі, підкреслюють невблаганні інтереси у придбанні все більшої і більшої кількості землі, а отже і більшої фінансової спроможності.

Не складно зрозуміти, що об'єднатись заради спільної мети для двох різних світів – вкрай важко. Особливо, коли цілі не співпадають і мають різні призначення.

XIX століття, яке стало початком для формування багатьох європейських націй, для Америки назавжди залишається кривавою плямою корінних народів, яку всіляко намагались витиснути заради власної вигоди. Уряд на чолі з президентами не намагались витиснути племена через якусь «вищу місію», але через елементарні амбіції керувати землями. Тубільці почали заважати колоністам своєю незговірливістю, не вписувались в їх повсякденний устрій і опирались асимілюванню. Влада, що її набирала американський уряд зростала, тому потреби у домовленостях з племенами відпала. Для влади не було сенсу у перемовинах, коли будь-які питання можна було вирішити силою і з бажаним, заздалегідь відомим результатом.

Проаналізовані нами договори є інформативним джерелом, що показує нам мотиви та безпосередні дії американської влади. Можемо відзначити умовний перехід форми стосунків між двома представниками. Від незрозумілості (перших контактів та ранньокolonіального періоду) до перших торгівельних, які служать містком між двома суспільствами задля спільної вигоди. Але з часом, коли європейці освоюються, стосунки з Черокі отримують ще один виток. Тепер уже не потрібні угоди, з якими не погоджуються; не потрібні люди, які протистоять тому, що їх землі хочуть

відібрати. Цей етап є показовим, оскільки документально показує, як американська влада вирішує проблеми та задовольняє свої потреби за рахунок інших, даному випадку – племені Черокі.

Окрім політичних свобод, які були поступово, але жорстко забрані у Черокі окремо варто проаналізувати культурний аспект. Оскільки традиційність у племен має сильні зв'язки з минулим та шанується нащадками, саме культура та традиції стануть наступним питанням, що ми розглянемо в даній роботі, застосовуючи просопографічний метод дослідження. Окремо зосередимось на питанні «цивілізаційності» племені Черокі.

Розділ 3. Культура та традиції цивілізованого племені Черокі.

Антропологи та інші дослідники використовують поняття «цивілізація» та «цивілізаційне суспільство» фактично для того, щоб розмежувати громади, розвинені (які переважно мають розвинену культуру) та ті, що сприймаються як не повноцінні (або їх ще називають варварськими та дикими). Зазвичай, термін «цивілізація» застосовується в етноцентричному відношенні, де вважається морально добрим та правильним. На відміну від нецивілізаційного суспільства, яке вважається відсталим.

У широкому сенсі цивілізація часто означає культуру та регіональні традиції однієї або декількох держав. Як приклад, в цьому контексті можна навести Егейську цивілізацію, Китайську цивілізацію, Єгипетську або Мезоамериканську цивілізацію.⁵⁵ Насправді, питання «ідеальної» цивілізації, як і нації, не постає перед дослідниками, оскільки для різних суспільств «цивілізаційність» іншого суспільства може бути варварством. Це є особливо важливим аспектом в контексті нашого дослідження.

Американський археолог Чарльз Редман вивів первинні характеристики цивілізації, які нараховують такі пункти, як: міські поселення; спеціалістів, які не займаються сільськогосподарською діяльністю; концентрацію надлишкового виробництва; структуру класу; та організацію на державному рівні (уряд). Вторинні атрибути складаються з: монументальних громадських будівель; розширених торгових мереж; монументальних творів мистецтва; письма; розвитку точних наук.⁵⁶ Перераховані характеристики є більш-менш узагальненими серед інших дослідників, тому ми візьмемо наведену ієрархію за уніфікований приклад. Також, важливо розуміти, що перераховані вище критерії є стандартизованими, підлаштованими під узагальнене суспільство і можуть підлягати певним деформаціям, особливо в залежності від громади,

---

⁵⁵ *Violatti C. Civilization // Ancient History Encyclopedia. – 2014. – 4 December / Електронний ресурс: <https://www.ancient.eu/civilization/> відвідано 26.05.2020*

⁵⁶ Там само.

про яку йде мова. Тим не менш, ці критерії є загальноприйнятими для того, щоб охарактеризувати те чи інше суспільство цивілізованим.

Описана схема підлаштована під найбільш відомі цивілізації, зокрема для тих, що зазначені нами вище. Дані характеристики тубільного племені, що ми розглядаємо у періоді з другої половини XVIII до другої половини XIX століть, то більш коректним для племені можливо буде використання поняття «народність», яке вперше було застосовано Робертом Томасом, як характеристика групової ідентичності. Томас разом із ще одним дослідником Едвардом Спайзером побудували модель ідентичності народності і виявили її чотири головні фактори: земля, історія, мова, релігія.⁵⁷ Це, по суті, спрощений варіант першої схеми. Всі вони взаємопов'язані, залежать одне від одного і від підтримки їх громадою. Саме за допомогою цих чотирьох факторів людина з племені Черокі, як і люди з інших культур, розрізняє свою ідентичність з-поміж інших, і відносить себе до певного суспільства. Ці фактори теж не є безкомпромісними і можуть варіюватись.

Різниця між наведеними першими характеристиками і другими вкрай важлива для подальшого дослідження. Поняття, «цивілізаційний» - це радше процес, розвиток, підхід. Він свідчить про належність до якоїсь цивілізації та про рівень розвитку цієї цивілізації. А «цивілізований», в свою чергу, про рівень культури та виховання людини. Цивілізоване суспільство означає суспільство розвинене.

Перший перелік характеристик більш притаманний колоністам-європейцям, в той час, як плем'я Черокі всіляко залишається вірним своєму способу життя, який ближчий до схеми Томаса і Спайзера. Це не є дивним, адже європейці мали набагато більше контактів між країнами, що змушувало їх підлаштовуватись один під одного. Принаймні, зовнішні контакти це один із важливих факторів. Оскільки основною метою такого спілкування є, як

---

⁵⁷ *Ross-Mulkey M. L. Locating the Resilience & Survivance in the Cherokee Phoenix. Master of Arts. / The University of Arizona. – AZ, USA, 2010, P. 50*

правило, становлення торгівельних або будь-яких інших контактів, - це безперечно призводило до соціокультурних обмінів. У випадку європейців цей процес цивілізаційності призводить до вищого рівня цивілізованості.

В свою чергу, Черокі хоч і мали розвинені характеристики того, що Томас і Спайзер називають «народністю», але все ж відрізнялись від того уявлення цивілізованого, яке мали європейці. Північна Америка тоді не була відкрита для світу (тут під «світом» маємо на увазі Європу, адже на XVI століття Європа була фактично центром усього), тому обмінів якимись знаннями та практиками були просто неможливі. А навіть якщо і можливі то тільки з племенами, більш-менш схожими між собою за своїми цивілізованими характеристиками. Саме тому, коли у XVI столітті європейці вперше стикнулись з невідомими племенами, сприйняли їх як дикі і не цивілізовані. Оскільки, як ми зазначили на самому початку, «цивілізованість» може сприйматись по різному між двома суспільствами. Власне, саме це і стається в XVIII-XIX століттях між племенем та американським урядом, коли інтереси другого поступово виходять за межі, що були встановлені у ранньокolonіальний період, і поширюють освоєння на захід.

Як ми дослідили в минулому розділі європейці досить сумбурно сприймають плем'я. На перших порах воно залишалось для нього дикунським; під час ранньокolonізаційного періоду європейці та плем'я придивляються та пізнають одне до одного, з чого, власне, європейці доходять висновку, що все ж Черокі є цивілізованими за тими характеристиками, що наведені нами вище. До поки це було актуально в земельному питанні, ситуація такою і лишалась. Все ж змінилось через намагання владою отримати землі Черокі, порушуючи згоди, що були між ними укладені.

3.1 Аспекти цивілізованості Черокі до приходу європейців на територію Північної Америки.

До того, як плем'я Черокі почало активно контактувати та співпрацювати з колоністами, у них уже були сформовані, як ми можемо зараз зазначити, засади цивілізованості. Для них це питання навіть не поставало, бо ніхто априорі не може визначити свій рівень цивілізованості, хіба що поки не зустрине менш розвинене суспільство. Хоч про те, як Черокі усвідомлювали себе відносно європейських колонізаторів важко, через брак відповідних джерел.

Кожен з названих вище аспектів – земля, історія, мова, релігія, – були у повсякденних практиках племені. Більше того, Черокі мали родинні правила, закони, керуючу владу.

Наприклад, землеробство, а разом з ним і полювання виконувало важливу життєву функцію не тільки у Черокі, а у всього людства. Як зазначають дослідники, Черокі вирощувати врожаї задовго до приходу європейців і мали досить широкий асортимент культур, що давало їм можливість збалансовано харчуватись, адже в їх раціоні було м'ясо та овочі.⁵⁸ Те саме стосується будівель, в яких жили Черокі. У містах, на невеликій площі розташовувалось декілька великих прямокутних будинків з дерев'яними дахами (де люди проживали під час літньої спеки) та невеликі круглі, обмазані болотистим брудом будинки для укриття від зимових вітрів.⁵⁹

Родинні стосунки також були систематизовані. Кілька поколінь родини жили разом за таким принципом: жителями домогосподарства були жінка, її чоловік, їхні дочки та чоловіки дочок та неодружені сини (ті, що одружувались йшли до родини своєї дружини відповідно). Також важливо зазначити, що суспільство Черокі є матримоніальним і перехід від клану до клану, як було

---

⁵⁸ The Cherokee Removal: A Brief History with Documents / Ed. Perdue T., Green M. D. – N.Y.: University of North Carolina at Chapel Hill, 2005. P. 2-3

⁵⁹ Там само. P. 3

наведено, відбувається через жінок. Вони ж були і господинями господарств.⁶⁰ Також, жінки разом з усіма обробляли поля, на яких працювали усі члени родини, переходячи від одного «сімейного» поля до іншого, тим самим лише укріплювали родинні стосунки, працюючи на благо всієї великої родини.

Серед джерел та професійної літератури мною не було знайдено феномену жертвоприношення ні людей, ні тварин у Черокі. Враховуючи той факт, що до приходу європейців Черокі не знали християнства, яке трактує жертвоприношення як ересь, це виявилось цікавою особливістю. Деякі дослідники зазначають, що для вдалого врожаю могли проводитись церемоніальні заходи, такі як, наприклад, танці. Серед них названі: танець, що викликає дощ, церемонія зеленої кукурудзи, танець орла та інші.⁶¹ Подібні церемонії об'єднують громаду і витворюють особливу, притаманну тільки їм ідентичність.

Важливими в племені Черокі є старійшини, оскільки через них майбутнім поколінням передавалась та сама священна історія та обряди. Часто саме старійшини відповідали за виховання дітей. Вони були тими, хто зберігав в громаді гармонію, врівноваженість та церемоніальні зв'язки і поширював їх серед усього племені.

Роль вищого суду та керуючої інстанції виконували сім кланів. Кожен клан мав свою назву: A-ni-gi-lo-hi (Long Hair), A-ni-sa-ho-ni (Blue), A-ni-wa-ya (Wolf), A-ni-go-te-ge-wi (Wild Potato), A-ni-a-wi (Deer), A-ni-tsi-s-qua (Bird), A-ni-wo-di (Paint).⁶² Всі члени племені належали до одного із цих кланів, а оскільки вважалося, що всі члени клану походять від одного спільного родича, то і всі Черокі є далекими родичами одне одному. Саме тому, не можна було

---

⁶⁰ *Todd A. M. Cherokee: An Independent Nation.* – Mankato, MN: Bridgestone Books, 2003. P. 14-15

⁶¹ *Ross-Mulkey M. L. Locating the Resilience & Survivance in the Cherokee Phoenix.* Master of Arts. / The University of Arizona. – AZ, USA, 2010, P. 38-39

⁶² *Miller C. The Clans of the Cherokee Part 1* // Native American Antiquity. – 2012. – 10 June / Електронний ресурс: <http://nativeamericanantiquity.blogspot.com/2012/06/clans-of-chokeee-part-1.html> відвідано 27.05.2020

одружуватись тим, хто походить з одного клану, обов'язково мав відбуватись «обмін», аби не змішувати кров.

Зобов'язання та правила кланів були настільки сильними, що не потребували якихось інших контролюючих структур, адже будь-які питання вирішувались в середині клану.⁶³ Це могли бути такі питання як захист, реституція та покарання за провину. Клани були важливими для функціонування міст, оскільки в їх обов'язки також входило вирішувати питання злочинів між двома кланами. Тут в силу вступав «закон про кров», тобто якщо представник одного клану вбивав когось з іншого, зазвичай убивали когось у відповідь. Головним принцип закону про кров полягав у тому, щоб не розпалити війну, а навпаки, повернути в суспільство мир та злагоду за рахунок помсти.⁶⁴ Як не дивно, цей закон не викликав безперервний ланцюг убивств, а працював регулюючим запобіжним заходом.

Такого роду та сумісні питання вирішувались на національній Раді, куди кожен клан відправляв свого представника.⁶⁵ Членство в клані було набагато важливішим належності до нації Черокі, оскільки, щоб бути повноцінним членом клану потрібно брати участь в суспільному житті та захищати поплічників ціною власного життя. Без такого ставлення черокі не може вважатись членом клану, а по суті є іноземцем, який не може розраховувати на захист клану. Цікаво, що членом клану апріорі є жінки, які постійно знаходяться біля будинків. Стосовно чоловіків, то вони вважались частиною клану тільки якщо підтримували постійний зв'язок з одним господарством, інші ж вважались сторонніми особами.⁶⁶ Також, в середині клану були

---

⁶³ The Cherokee Removal: A Brief History with Documents / Ed. Perdue T., Green M. D. – N.Y.: University of North Carolina at Chapel Hill, 2005. P. 5

⁶⁴ *Ross-Mulkey M. L.* Locating the Resilience & Survivance in the Cherokee Phoenix. Master of Arts. / The University of Arizona. – AZ, USA, 2010, P. 38

⁶⁵ *Reid, P. J.* A Law of Blood: The Primitive Law of the Cherokee Nation. – Northern Illinois University Press, DeKalb, 2006. P. 14

⁶⁶ Там само P. 39

визначені лідери, які вирішували дрібні питання у самих містах, які подекуди були віддалені одне від одного.

Стосовно мови Черокі, широко відомий вождь Секвойя, який сформував азбуку Черокі, але це вже сталось у XIX столітті. Але до цього Черокі також мали свою мову, яка називалась *Tsalagi Gawonihisdi* і належала до ірокезької мовної родини.⁶⁷ Назвати її повноцінною мовою, не можна, скоріше діалектом. Тим не менш, саме мова є одним із найважливіших складових ідентичності. Виховання дітей, вживання її у повсякденному житті будує особливе, специфічне сприйняття зовнішнього світу. Це одна з характеристик, яка в сліпу дозволяє людям поділитись на «свій/чужий». Про те, як мова еволюціонувала і стала «повноцінною», адже з'явилась писемність, ми розглянемо в наступному підпункті, в контексті впливу європейськості на корінних американців.

Духовна культура Черокі також наповнена особливостями. Центральна філософія має назву «*duyuktv*», що у перекладі означає «правильний шлях», якому намагається слідувати кожна людина.⁶⁸ Головна ідея цієї філософії полягає у гармонії та рівновазі в кожному аспекті життя, особливо стосовно світу природи. Загальна відповідальність та жертвовність були важливими для існування. Фізично це виявлялося в церемоніях на центральній площі, де завжди горів «священний вогонь», що відображав суть міста – життя.

За такими правилами та звичаями Черокі прожили фактично до другої половини XVIII століття. Перші контакти з європейцями безперечно не могли настільки сильно впливати на спосіб життя Черокі, як це буде на початку наступного XIX століття. Коли ж почалась активна співпраця Черокі з

---

⁶⁷ *Tikkanen A.* Cherokee language. North American Indian Language // Encyclopedia Britannica – 2020. – 10 January / Електронний ресурс: <https://www.britannica.com/topic/Cherokee-language> відвідано 28.05.2020

⁶⁸ *Anderson, W. L., Wetmore, R. Y.* Cherokee // Encyclopedia of North Carolina, University of North Carolina Press. – 2006. – 1 January / Електронний ресурс: <https://www.ncpedia.org/chokeee/origins> відвідано 28.05.2020

європейцями вони, як відомо, в кінці XVIII століття вони були визнані одним із цивілізованих племен. Навряд чи європейці ґрунтували своє визначення цивілізованості за якимись критеріями, як це роблять дослідники. Їхня мотивація була набагато простіша. Черокі були відкриті до контактів із ними, а отже йшли на зустріч вивчаючи мову, переймаючи елементи європейської культури та нагладжуючи торговельні шляхи. Тому європейці визначили їх як цивілізовану культуру.

В даному випадку, ще раз підкреслимо, що ми не намагаємось ідеалізувати стосунки Черокі та європейців. Безперечно, сутички, війни та елементарні непорозуміння мали місце. Але з такою ж впевненістю їх стосунки розвивались і в позитивну сторону. Першим, хто підняв питання повноцінної цивілізації Черокі був американський президент Джордж Вашингтон. Говорячи «повноцінна цивілізованість» мова йде про відмову Черокі свого минулого, свого способу життя, традицій та повну асиміляцію з європейцями. Вашингтон мав ілюзію стосовно того, що Черокі відмовляться від свого звичного способу життя і асимілюються з американізованими європейцями. В попередньому розділі це питання стосувалось безпосередньо земельних володінь Черокі, тут же ми проаналізуємо як пливала американська програма цивілізованості на культурні та традиційні аспекти життя Черокі.

3.2 Трансформація американською владою поняття «цивілізований» стосовно племені Черокі.

Як ми побачили з попереднього розділу, Черокі стали не зручними для американського уряду, який мав амбіції керувати землями племені. Незважаючи на попередні домовленості (скажімо, договір Голстона 1791 року), які обіцяли Черокі недоторканість та самостійний контроль над власними землями, ситуація змінювалась швидко та фактично безконтрольно не на користь Черокі.

Земля, на яких проживали Черокі, не входили в програму цивілізації племені, яку розробив Джордж Вашингтон та військовий секретар Генрі Нокс. Процес «прищеплення» цивілізації корінному населенню означало прийняття корінним народом нових американських звичаїв та ідеалів, таких як приватна власність та християнство.⁶⁹ Фактично, така цивілізованість говорить про те, що не тубільці не є цивілізованими, а скоріше сам спосіб їхнього життя (те, що було нами представлено в попередньому підрозділі, тобто культура та традиції).

Цікаво те, що Нокс і справді вважав націю Черокі суверенною і ставився до них відповідно. На його думку, їхнє життя не мають бути керовані без їхньої ж згоди та схвалення. Саме така думка призвела до появи нового прийому у наміченому плані, надія якого полягала в тому, що корінні народи переймуть новоамериканські ідеї і стануть частиною білого американізованого суспільства. Реалізувати цей без применшення грандіозний проект мали державні чиновники та місіонери.⁷⁰

Місіонери, вважали своїм обов'язком навернути Черокі в християнство, військові потребували їх, як союзників. Одним словом, Черокі мали шанси бути інтегрованими в усі сфери життя та інституції Сполучених Штатів. Також, одним із пунктів програми цивілізованості була умова відмовитися від колективної сільськогосподарської праці; натомість плем'я мало перейти на індивідуалізований європейський шлях виробництва.⁷¹

Нація Черокі прийняла ці зміни, навчившись варіювати між знайомим способом життя і привнесеним новим суспільством. Як не дивно, старше покоління Черокі теж не опиралось змінам, адже вони розуміли, що їх спосіб життя все ж є застарілим і для того, щоб виживати в новому світі треба

---

⁶⁹ The Cherokee Removal: A Brief History with Documents / Ed. Perdue T., Green M. D. – N.Y.: University of North Carolina at Chapel Hill, 2005. – P. 10

⁷⁰ Там само. P. 11

⁷¹ *Minges, P. N. Slavery in the Cherokee Nation: Keetoowah Society and the Defining of a People 1855-1867.* – New York: Routledge, 2003. P. 33

змінюватись.⁷² Проте, не все було так легко, і не всі нововведення були прийняті, а деякі з них повністю проігноровані. Наприклад, коли племені було запропоновано побудувати місіонерські школи на їх землях та віддавати туди на навчання своїх дітей, старійшини радо погодились, адже це б стимулювало розвиток освіти серед них. Але, вони виступали проти релігійних навчань, які були в програмі місіонерських шкіл.

У даному контексті важливо також повернутися до мови. Як ми обговорювали в попередньому підрозділі, до приходу колонізаторів Черокі говорили своєю мовою, але не мали писемності. Все змінилось на початку XIX століття, відколи один із вождів Черокі Секвойя створив азбуку своєму племені. Загалом життя Секвойї, фактично як і його мотивація створити писемність достеменно не відомі та оповиті міфами.

Найімовірніше ця ідея прийшла до Секвойї під час Red Stick War (1813-1814), в якій він брав участь. Одне з міст з індіанським цивілізованим племенем Крік постало проти американської влади, яка договором від 1790-го року наказала Крикам віддати свої мисливські угіддя під контроль Сполучених Штатів.⁷³ Там він побачив необхідність спілкуватись та передавати інформацію у письмовому вигляді. По завершенню війни, він не покинув цю ідею. Позичаючи деякі символи з англійської мови, він намагався надати кожному звуку мови Черокі певний характер. Цей процес зайняв у нього довгих 20 років, але поступово він став поширювати його серед свого народу. Спочатку мову вчила його донька, потім найближчі друзі і так далі.⁷⁴ Мова швидко прижилась і стала поширеною серед Черокі. Це також дало

---

⁷² *Perdue. T. Cherokee Women: Gender and Culture Change, 1700-1835.* – Lincoln: University of Nebraska Press, 1998. P. 112-113

⁷³ *Frank A. K. Creek Indian Leaders* // *New Georgia Encyclopedia.* – 2004. – 23 January / Електронний ресурс: <https://www.georgiaencyclopedia.org/articles/history-archaeology/creek-indian-leaders> відвідано 30.05.2020

⁷⁴ *Carroll B. D. Talking Stone: Cherokee Syllabary Inscriptions in Dark Zone Caves. Masters Theses / University of Tennessee.* – TN, USA, 2017.

можливість людям передавати свою культуру своєю ж мовою. У 1825 році Рада Нації Черокі, а у 1826 році уряд США офіційно визнали мову.⁷⁵

За прикладом Сполучених Штатів Черокі також отримували освіту, створили економіку і написали Конституцію з урядовою інфраструктурою. В 1827 році Черокі створили власну Конституцію, в якій, зокрема, були прописані такі пункти: землі, за договорами з США назавжди залишаються у власності Черокі (і прописані кордони); уряд поділяється на три окремі департаменти – виконавчу, судову та законодавчі влади; деякі родинні устої; державні справи та правила.⁷⁶ Більше того, вони навіть почали видавати власну газету *Cherokee Phoenix*, яка публікувалась двома мовами – англійською та мовою черокі. Вона виходила в період з 1828-1835 років, але сьогодні вона також функціонує.⁷⁷ Можна відмітити, що США підтримували розвиток інституцій та деяких культурних особливостей за своїм прикладом, але надалі зрозуміло, що це не допомогло племені уникнути як глобальних змін, так і виселення через ці ж, не визнані американською владою, критерії цивілізованості.

До 1820-тих років значні зміни торкнулись жіночої половини племені, хоч попередні зміни їх зачіпали не менше ніж інших членів племені. Як ми пам'ятаємо, Черокі є матримоніальним суспільством, де по факту головною в родині є жінка. Тож, в цей час статус жінок поступово змінюється в сторону применшення їх влади. Наприклад, Рада націй Черокі прийняла закон, що дозволяє залишати спадкоємцями чоловіків, хоча до цього весь спадок переходив по жіночій лінії. Іншими словами, почався юридичний перехід від

---

⁷⁵ *Carroll B. D.* Talking Stone: Cherokee Syllabary Inscriptions in Dark Zone Caves. Masters Theses / University of Tennessee. – TN, USA, 2017.

⁷⁶ Constitution of the Cherokee Nation // *Cherokee Phoenix*. – 1828. – 21 February / Електронний ресурс:

<https://www.wcu.edu/library/DigitalCollections/CherokeePhoenix/Vol1/no01/constitution-of-the-chokeee-nation-page-1-column-2a-page-2-column-3a.html> відвідано 29.05.2020

⁷⁷ *Cherokee Phoenix*. <https://www.cherokeephoenix.org/>

матримоніального до патріархального суспільства.⁷⁸ Хоч насправді, такий перехід відбувся набагато раніше за вказану програму. Ще з часів, коли колоністи самостійно уклали угоди стосовно торгівлі або воєн з племенем, перевага в переговорах завжди надавалась чоловікам, адже європейці не сприймали жінок серйозно. Тому підґрунтя легалізації такого закону також не з'явилося зненацька.

Як не дивно, самотність Черокі, можна сказати, досягла свого піку якраз у 20-ті роки ХІХ, хоча протягом цього ж часу вони частково відчували підтримку, а частково супротив як зі сторони уряду, так і з боку населення південних штатів.⁷⁹ У 1828 році президентом стає Ендрю Джексон, який ініціює виселення Черокі на захід. Влада Джорджії бере ситуацію в свої руки і поступово анулює закони, що були укладені між Черокі та представниками американської влади, забороняє перемовини всередині самої нації і так далі.

Джексон трактував Indian Removal Act, що був прийнятий у 1830-му році, таким чином: Черокі мають бути вдячні, що їх просто переселяють із своїх земель, натякаючи на те, що вони могли би бути повністю винищені.⁸⁰ В даному випадку мова йде не про руйнування культури, традицій, а про тотальне фізичне винищення суспільства. Не буде применшенням зазначити, що цим актом Джексон проголосив себе абсолютним володарем життів корінних племен, бо явно вважав їх нижчими за європейців.

Коли ситуація досягла апогею (можна сказати, що це приблизно кінець 20-тих, початок 30-тих років ХІХ століття – перед Дорогою Сліз) одна навпроти одної стали сильна держава Сполучених Штатів Америки та уже сформована нація Черокі, що не хотіла відступати ні від своїх земель, ні від

---

⁷⁸ *Minges, P. N. Slavery in the Cherokee Nation: Keetoowah Society and the Defining of a People 1855-1867.* – New York: Routledge, 2003. P. 35

⁷⁹ Народ південних штатів теж хотів, аби Черокі були виселені на захід. Протягом першої половини ХІХ століття населення південних штатів відчутно зросло і, відповідно, потребувало більшої території. Саме тому, жителі були проти таких сусідів, як Черокі.

⁸⁰ Indian Removal Act // National Archives – 1830. – 28 May / Електронний ресурс: <http://recordsofrights.org/records/166/indian-removal-act/2> відвідано 30.05.2020

культурних традицій. Але східна сторона (США) мала явно більшу силу як на юридичному, так і на фізичному фронтах.

Після переселення на нові території, що на сучасній мапі відповідає штату Оклахома, Черокі зуміли зберегти свою культуру, що живе і до тепер. Але відтоді вони уже не мали такої юридичної та політичної сили, як раніше. Підтвердженням цьому служить Indian Appropriations Act, що був прийнятий за часів Улісса Гранта, і який, хоч і не проговорює ніяких особливих моментів, а є зосередженим лише на політично спроможній стороні племені, анулює їх статус як незалежних.⁸¹ Не дивно, що це впливає безпосередньо і на культурну сторону розвитку тубільної культури. Відриваючи населення від землі, порушуються і уже сформовані за прикладом американської влади елементи: та ж газета, побутові традиції і так далі.

Підсумовуючи цей розділ, можемо провести таку лінію: в культурному плані Черокі ніколи повноцінно не асимілювались з американізованим суспільством східних штатів. Навіть зважаючи на той факт, що були створені методи для їхнього, так би мовити, безболісного введення в нове суспільство (християнство, уряд, освіта, мова) Черокі завжди залишались осторонь і ніколи тотально не занурювались в практики сусідів. Цей факт і «змусив» американську владу діяти більш рішучими кроками, які включали в себе примусову американізацію, зміну способу життя та праці тубільного населення.

Влада, в обличчі президента Ентоні Джексона, приховано визнавала практику укладання угод попередників з Черокі помилкою, адже пару десятків років (приблизно період між 1790-тими та 1820-тими) племені вистачило для того, щоб побудувати сильну, структуровану та сучасну тому часу націю. Вони

---

⁸¹ Indian Appropriations Act // National Archives – 1871. – 9 March / Електронний ресурс: <http://recordsofrights.org/records/285/indian-appropriations-act/2> відвідано 30.05.2020

відчули себе такими, що можуть протидіяти американській владі та захистити свої інтереси.

Американська влада, в свою чергу, «висунула» незручних Черокі на захід, що заважали їм тим, що, по-перше, не йшли на перемовини стосовно земельних угод купівлі-продажу. Прямо кажучи, вони просто відмовлялись її продавати. По-друге, Черокі формувались та укріплювались як юридична одиниця, що має свою Раду, представників, місцевих лідерів. По-третє, можемо припустити, що влада просто не хотіла шукати інших шляхів підходу до Черокі. Ще більш незвичним в цьому контексті є саме той факт, що саме ж США визнали мову Черокі вже коли стосунки між ними були досить напружені; спонукали Черокі наслідувати їх спосіб життя починаючи від сімейного і закінчуючи економічними нововведеннями; будувати інституції за їх прикладом.

Також, треба розуміти, що будь-яка культура, будь-яка нація мусить мати територію для свого повноцінного функціонування. А територія (земля) це саме те, в чому Сполучені Штати відмовлялись йти на зустріч племені. Від того, що Черокі не мали своєї території їх культура та самобутність не тільки не розвивалася б, але і деформувалась під впливами американської влади. Переселення Черокі позбавило їх не лише своїх домівок, але і відірвало від культурної батьківщини. Все, що було побудовано племенем, навіть за допомогою того ж американського уряду, анулювалось, не визнавалось, знову трактувалось як «нецивілізоване».

Тим не менш, повністю знищити Черокі владі не вдалось, а цей час залишається на сторінках американської історії. Сьогодні Черокі є повноцінними громадянами Сполучених Штатів, які, водночас, дотримуються своїх традицій і шанують свою історію. Більше того, ми можемо побачити предмети їхньої культури наочно на виставках, присвяченим племенам, які здебільшого проходять в США.

Висновки

Пророблене дослідження дозволяє нам зробити певні висновки.

Розібравши теорію націоналізму за парадигмами Ентоні Сміта, було проаналізовано, яку частку займає кожна з парадигм для Черокі, як нації. Можна припустити, що модернізм може бути опосередковано застосованим для характеристики Черокі, як нації. Оскільки основна увага науковців-модерністів зосереджена на націях ХІХ-ХХ століть – це дає нам можливість розглянути Черокі в цей період, адже ці два століття є насичені подіями, які роблять свій внесок в побудову їх нації, як окремої одиниці. ХІХ століття було переламним для племені, бо саме в цей час всі елементи юридичної та політичної ваги були зруйновані, плем'я підлягало виселенню. А уже протягом ХХ століття їх перераховані важелі впливу відновлюються і навіть посилюються, хоч і не без допомоги та визнання Сполученими Штатами. Це виражається у формуванні The Cherokee Nation, підтримці мови, традицій та культури зі сторони уряду США, відокремлених землях, де Черокі керуються власними законами і так далі.

Об'єднані парадигми примордіалізму та переніалізму були б доречними, якби основним об'єктом нашої уваги було безпосередньо плем'я Черокі. А оскільки, наше завдання полягало у тому, аби виявити парадигми, що їм відповідає плем'я Черокі в контексті американського націєтворення ці парадигма являються недоречними.

Етносимволізм, в основі якого дослідники виділяють головними критеріями пам'ять, почуття, міфи та символи, певно, найбільше пасуватиме до об'єкту нашої уваги. Протягом дослідження, неодноразово було наголошено, що саме сильний зв'язок Черокі з традиційністю, предками та власним сформованим способом життя ставав перепорою для повноцінної асиміляції. Програма насильницької американізації не змогла глобально вплинути на плем'я. Черокі і справді переймали деякі європейські традиції, знаряддя праці та вчили англійську мову. Проте, це не ставало на заваді

розвитку власної культурної традиції. Отже, етносимволізм є найбільш доречною парадигмою за Ентоні Смітом стосовно цивілізованого племені Черокі.

Розглядаючи завдання, що включало в себе аналіз безпосередніх угод, можемо зробити наступні висновки. Протягом зазначено часу, у період з 1787 до 1871 року прослідковується еволюція стосунків між племенем Черокі та американською владою. Якщо на початку ми можемо бачити угоди, які поважають особисті кордони племені, а саме визначають кордонну лінію, яка відмежовує території племені від земель підвладних США; то протягом наступного – XIX століття, ці «визначені межі» починають порушуватись. Від стосунків, що передбачали співпрацю нічого не залишається. Це не відбувається в один рік чи навіть одне десятиліття, навпаки. Поступово формуються умови не придатні до нормального існування та виживання зі сторони як американського уряду, так і емігрантів, що проживали на півдні. Перші прояви колонізаційних нападків, що є задекларованими, на західні території відбуваються цивілізованим методом – землю хочуть викупити. Проте, після відмови продавати будь-які свої землі, що годують цілі міста, Черокі починають зазнавати фізичних утисків, що досягає свого піку та переростає у масове виселення племені з Джорджії до Оклахоми Дорогою Сліз у 30-ті роки XIX століття.

Головним мотивом виселення племені є начебто неспроможність нецивілізованого племені опікуватись землею. Саме тут постає дихотомія «цивілізоване/ нецивілізоване» плем'я Черокі, яке також можна вважати одним із методів впливу влади США. Можемо прослідкувати ту саму «еволюцію», яка відбувається за допомогою маніпуляційних методів впливу. До XIX століття, США визнавали Черокі, як цивілізоване плем'я, торгували з ними, укладали різного року угоди і подібне. Проте, коли постало питання продажу землі, що її хотів отримати американський уряд під свій контроль, Черокі перестали вважатись тими, що спроможні вести справи на рівних з

американцями. Такий стрибок має обґрунтування – це був найпростіший спосіб для влади позбутись племені найменшими зусиллями. Що вони, власне, і зробили, переселивши Черокі до західніших земель, що на сучасній мапі відповідає штату Оклахома. І завершенням практики укладання угод між племенем і владою анонсує Indian Appropriations Act, (1871) що припиняє визнавати племена на території США, як незалежні нації. Цей акт стає і практичною, і символічною крапкою, адже повернути своє положення Черокі вдасться уже тільки в ХХ столітті.

В третьому розділі нами було проаналізовано ту саму дихотомію цивілізованості племені Черокі. Основні аспекти, затребувані для того, щоб бути визнаним «цивілізованим» є земля, священна історія, мова, релігія. Кожен із цих пунктів відповідав тому, що більшою, або меншою мірою мало плем'я ще до приходу європейців. Більше того, від перших контактів Черокі все ж йшли на зустріч і переймали деякі елементи європейської практики. Саме тому, плем'я було визнано цивілізованим і активно співпрацювало з колонізаторами.

Коли на початку ХІХ століття плем'я визнали як «нецивілізоване», це скоріше було обґрунтоване не якимись культурними чинниками, а простим бажанням отримати бажане (в даному випадку землі). Адже Черокі говорили англійською мовою, віддавали своїх дітей до шкіл та подекуди переймали американські повсякденні практики. Не намагаємось ідеалізувати такі стосунки, не виключаємо повсякчасних непорозумінь та навіть воєн між тубільними племенами та європейцями, але мусимо визнати, що впливи були і не завжди сприймались негативно. Тому причин назвати плем'я нецивілізованим в конкретному культурному контексті об'єктивно немає. Що ще раз підтверджує наш висновок, що основним, чого хотіли американці були західні землі, і отримати їх вони були готові будь-яким шляхом.

Список використаних джерел та літератури.

Список використаних джерел:

1. Опубліковані джерела:

- 1.1 The Cherokee Removal: A Brief History with Documents / Ed. Perdue T., Green M. D. – N.Y.: University of North Carolina at Chapel Hill, 2005. P. 224
- 1.2 Treaty of New Echota / Ed. Kappler C. J. (Vol. II) – Washington: Government Printing Office, 1904. – P. 439-449

2. Джерела в електронному форматі:

- 2.1 Constitution of the Cherokee Nation // Cherokee Phoenix. – 1828. – 21 February / Електронний ресурс: <https://www.wcu.edu/library/DigitalCollections/CherokeePhoenix/Vol1/no01/constitution-of-the-chokeee-nation-page-1-column-2a-page-2-column-3a.html>
- 2.2 Constitution of the Cherokee Nation of Oklahoma. // University of Oklahoma Law Center. – 2010. – 16 January / Електронний ресурс: thorpe.ou.edu/constitution/chokeee/index.html
- 2.3 Indian Appropriations Act // National Archives – 1871. – 9 March / Електронний ресурс: <http://recordsofrights.org/records/285/indian-appropriations-act/2>
- 2.4 Indian Removal Act // National Archives – 1830. – 28 May / Електронний ресурс: <http://recordsofrights.org/records/166/indian-removal-act/2>
- 2.5 Treaty of Holston // Cherokee Nation, Indian Territory Research. – 1791. – 2 July / Електронний ресурс: <http://sites.rootsweb.com/~itchoke/treaties/1791-holston.htm>

Список використаної літератури:

1. Монографії, збірки статей.

- 1.1 *Андерсон Б.* Уявлена спільнота // Націоналізм: Антологія, 2-ге видання / Упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. – Київ: «Смолоскип», 2006. – С. 333-342
- 1.2 *Гатчінсон Д.* Культурний і політичний націоналізм. // Націоналізм: Антологія: 2-ге видання / Упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. – Київ: «Смолоскип», 2006. – С. 497-511
- 1.3 *Гелнер Е.* Нації та націоналізм // Націоналізм: Антологія, 2-ге видання / Упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. – Київ: «Смолоскип», 2006. – С. 156-169
- 1.4 *Зозуляк З.* Американська ідентичність: глобальний вимір // Національний університет «Львівська політехніка». – Vol. 2, No. 2, 2016. – С. 19-23
- 1.5 *Касьянов Г.* Теорії нації та націоналізму. - К.: Либідь, 1999. – С. 352
- 1.6 *Сміт Е. Д.* Націоналізм: Теорія, ідеологія, історія. / Пер. з англійської. — К: "К.І.С.", 2004. С. 170
- 1.7 *Cox Y. B.* Heart of the Eagle: Dragging Canoe and the Emergence of the Chickamauga Confederacy. – Milan: Chenanee Publishers, 1999, P. 290
- 1.8 *Gastony E. B.* The Ordeal of Nationalism in Modern Europe. 1789—1945. Lewiston, Lampeter, 1992. P. 203
- 1.9 *Kohn H.* Nationalism. Its Meaning and History // *Kohn H.* The Roots of Nationalism. – Malabar, Fl: Krieger Publishing Company, 1965. – P. 188
- 1.10 *Minges, P. N.* Slavery in the Cherokee Nation: Keetoowah Society and the Defining of a People 1855-1867. – New York: Routledge, 2003. P 316
- 1.11 *Mooney J.* Myths of the Cherokee. – NY: Dover Publications, INC, 1995. – P. 608
- 1.12 *Perdue T.* Cherokee Women: Gender and Culture Change, 1700-1835 // The North Carolina Historical Review / Rev. Paulk-Kriebel V. B. – Vol. 76, No. 1. – North Carolina Office of Archives and History, 1999. – P. 254

- 1.13 *Pommersheim, F.* Broken landscape: Indians, Indian Tribes, and the Constitution. – Oxford, NY: Oxford University Press, 2009, P. 424
- 1.14 *Reid, P. J.* A Law of Blood: The Primitive Law of the Cherokee Nation. – Northern Illinois University Press, DeKalb, 2006. P. 249
- 1.15 *Stevenson D. K.* American life and Institutions / Douglas K. Stevenson. – Klett, 1996. – P. 144
- 1.16 *Tebbel J., Jennison K.* The American Indian Wars. – Modesto, CA: Castle, 2013. P 312
- 1.17 *Thompson, W. N.* Native American issues. (2 ed.). – Santa Barbara, CA: ABC-CLIO, 2005, P. 329
- 1.18 *Todd A. M.* Cherokee: An Independent Nation. – Mankato, MN: Bridgestone Books, 2003. P. 48
- 1.19 *Wilkins, T.* Cherokee tragedy: The Ridge Family and the Decimation of a People. II ed. – Norman, OK: University of Oklahoma Press, 1989. P. 432

2. Енциклопедії:

- 2.1 *Anderson, W. L, Wetmore, R. Y.* Cherokee // Encyclopedia of North Carolina, University of North Carolina Press. – 2006. – 1 January / Електронний ресурс: <https://www.ncpedia.org/chokeee/origins> відвідано 06.06.2020
- 2.2 *Frank A. K.* Creek Indian Leaders // New Georgia Encyclopedia. – 2004. – 23 January / Електронний ресурс: <https://www.georgiaencyclopedia.org/articles/history-archaeology/creek-indian-leaders> відвідано 30.05.2020
- 2.3 *Minahan J. B.* Ethnic Groups of the Americas: An Encyclopedia. – Santa Barbara, CA: ABC-CLIO, 2013, - P. 411
- 2.4 *Tikkanen A.* Cherokee language. North American Indian Language // Encyclopedia Britannica – 2020. – 10 January / Електронний ресурс: <https://www.britannica.com/topic/Cherokee-language> відвідано 28.05.2020

2.5 *Violatti C.* Civilization // Ancient History Encyclopedia. – 2014. – 4 December / Електронний ресурс: <https://www.ancient.eu/civilization/> відвідано 26.05.2020

3. Кваліфікаційні роботи:

3.1 *Carroll B. D.* Talking Stone: Cherokee Syllabary Inscriptions in Dark Zone Caves. Masters Theses / University of Tennessee. – TN, USA, 2017.

3.2 *Magyar L.* The Cherokee Nation: A Question of Sovereignty. Senior Honors Thesis / Liberty University. – VA, 2012.

3.3 *Ross-Mulkey M. L.* Locating the Resilience & Survivance in the Cherokee Phoenix. Master of Arts. / The University of Arizona. – AZ, USA, 2010.

4. Електронні ресурси:

4.1 *Miller C.* The Clans of the Cherokee Part 1 // Native American Antiquity. – 2012. – 10 June / Електронний ресурс: <http://nativeamericanantiquity.blogspot.com/2012/06/clans-of-chokeee-part-1.html> відвідано 27.05.2020

4.2 *Weiser K.* Five Civilized Tribes // Legends of America. – 2017. – 13 April / Електронний ресурс: <https://www.legendsofamerica.com/fivecivilizedtribes/> відвідано 16.05.2020

4.3 *Zotigh D.* The Treaty That Forced the Cherokee People from Their Homelands Goes on View // Smithsonian magazine. – 2019. - 24th April / Електронний ресурс: <https://www.smithsonianmag.com/blogs/national-museum-american-indian/2019/04/24/treaty-new-echota/> , відвідано 14.05.2020